NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii de Guvern pentru modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 391/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii de Guvern a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, cu suportul consultanților din cadrul proiectului de cooperare *„Facilitatea de Asistență Tehnică pentru Tranziția Verde a Moldovei”,* finanțat de Expertise France în cadrul Programului FPI, precum și cu participarea reprezentanților Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică, Ministerului Energiei și Centrului Național pentru Energie Durabilă.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Prezentul proiect de hotărâre a Guvernului asigură implementarea prevederilor Anexei nr.3 din Hotărârea Guvernului nr.284/2025 privind reglementarea modului de organizare și funcționare a autorităților administrației publice centrale de specialitate, art. 9 alin. (1) din Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor și corelării atribuțiilor legale ale INST cu noul cadru normativ în domeniul performanței energetice a clădirilor.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Prin promovarea acestui proiect Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (în continuare INST) se aliniază noii structuri-tip, prevăzută de Hotărârea Guvernului nr.284/2025 cât și includerea unui nou domeniu de competență ”controlul performanței energetică a clădirilor”. Având în vedere că INST este autoritatea administrativă împuternicită cu misiunea de a asigura implementarea politicii statului prin supravegherea tehnică și control de stat în domeniile stabilite de actele normative, inclusiv în domeniile sistemului calității în construcții, conform prevederilor art. 366 din Codul urbanismului și construcțiilor, se propune atribuirea *controalelor independente ale certificatelor de performanță energetică și ale rapoartelor de inspecție periodică a sistemelor de încălzire și de inspecție periodică a sistemelor de climatizare,* care se efectuează potrivit prevederilor Legii nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor.

1. În atare condiții, Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor (în continuare-Legea nr. 282/2023), în vigoare din 27 aprilie 2024, care transpune parțial Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor (reformare), crează cadrul juridic necesar pentru promovarea îmbunătățirii performanței energetice a clădirilor, ținând cont de condițiile climaterice, de cerințele privind climatul interior și de raportul cost-eficiență, inclusiv prin implementarea documentelor de politici publice și a măsurilor de îmbunătățire a performanței energetice a clădirilor, prin stabilirea cerințelor minime de performanță energetică și realizarea certificării performanței energetice a clădirilor, precum și prin asigurarea informării proprietarilor/administratorilor/gestionarilor clădirilor sau a potențialilor cumpărători/locatari privind nivelul de performanță energetică a clădirilor.

Adițional, Legea nr. 282/2023 delimitează competențele în domeniul performanței energetice a clădirilor *pe de o parte*- organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii/Ministerul Energiei și instituției publice de suport/Centrul Național pentru Energie Durabilă, *pe de altă parte*- organului central de specialitate al administrației publice în domeniul construcțiilor/Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și autorității administrative cu funcții de supraveghere tehnică și control/ Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică.

În partea ce ține de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (în continuare- INST), conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 282/2023, acesta a fost învestit să exercite următoarele atribuții de bază în domeniul performanței energetice a clădirilor:

a) implementarea mecanismului de control al certificatelor de performanță energetică, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare;

b) înaintarea prescripțiilor în cazul constatării neregulilor în legătură cu eliberarea certificatelor de performanță energetică, cu întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare;

c) constatarea și examinarea contravențiilor în domeniul performanței energetice a clădirilor în modul și în cazurile stabilite în prezenta lege și în Codul contravențional.

În contextul în care Republica Moldova a recunoscut importanța unui cadru legislativ și de reglementare favorabil pentru a spori eficiența energetică și pentru a valorifica potențialul surselor de energie regenerabilă (SER), au fost întreprinse măsurile necesare pentru a alinia legislația primară la directivele UE (Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică (Directiva EE), Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor (reformare) (Directiva PEC), Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (reformare) (Directiva SRE)), acestea fiind transpuse în legislația națională prin:

Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile

Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică

Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor.

În scopul alinierii Republicii Moldova la angajamentele internaționale privind tranziția energetică și creșterea eficienței energetice, este imperativă consolidarea capacității instituționale a autorităților responsabile de implementarea normelor relevante. Una dintre autoritățile vizate în acest proces este Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (INST), căruia i-au fost atribuite prin legile prenotate, în ultimii ani, noi responsabilități în domeniul eficienței energetice (EE), performanței energetice a clădirilor (PEC) și promovării surselor de energie regenerabilă (SER).

Elaborarea proiectului a fost precedată de o Analiză funcțională a INST prin prisma capacităților de realizare eficientă a atribuțiilor stabilite în domeniul eficienței energetice, performanței energetice a clădirilor și surselor de energie regenerabilă, efectuată de către consultanții proiectului de cooperare *„Facilitatea de Asistență Tehnică pentru Tranziția Verde a Moldovei”,* în coordonare cu reprezentanții Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerului Energiei, Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică (INST), Centrului Național pentru Eficiență Energetică (CNED).

În cadrul procesului de documentare, analiza cadrului normativ s-a axat pe evaluarea actelor normative relevante pentru activitatea INST, precum și celor aferente domeniilor eficienței energetice (EE), performanței energetice a clădirilor (PEC) și promovării surselor de energie regenerabilă (SER), fiind examinate:

Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile,

Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică,

Legea nr. 151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase,

Legea nr.282/2023 privind performanța energetică a clădirilor,

Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023,

Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008,

Hotărârea Guvernului nr. 1051/2018 pentru aprobarea Regulamentul cu privire la calificarea și înregistrarea instalatorilor de cazane, furnale sau sobe pe bază de biomasă, de sisteme fotovoltaice și termice solare, de sisteme geotermale de mică adîncime și pompe de căldură,

Hotărârea nr. 621/2024 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor şi a unităților de clădire,

Hotărârea Guvernului nr. 829/2024 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la efectuarea auditului energetic de către întreprinderile mari.

De asemenea, au fost consultate documentele de politică publică și planificare strategică, precum Programul privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1064/2023, Programul de finanțare „Fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial din Republica Moldova" (Programul FEERM), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 251/2024, Planul național integrat privind energia și clima pentru perioada 2025-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.86/2025.

În cadrul Analizei a fost efectuată evaluarea compatibilității cadrului legislativ din domeniile EE, PEC, SER și a funcțiilor actuale ale INST cu noile responsabilități atribuite. Din cele trei componente analizate, doar PEC constituie obiectul de reglementare al prezentului proiect, ce propune încadrarea în actul de organizare și funcționare a INST a atribuțiilor corespunzătoare pentru implementarea mecanismului de control al certificatelor de performanță energetică, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare.

- ***Componenta EE și competența INST***

Legea nr. 139/2022 privind eficiența energetică desemnează INST drept autoritate responsabilă pentru constatarea și aplicarea sancțiunilor financiare în domeniul eficienței energtice (art. 29). Sancțiunile financiare pentru încălcarea legislației în domeniul eficienței energetice se aplică:

(i) părților obligate care nu transferă contribuțiile anuale ce țin de schema de obligații în domeniul eficienței energetice;

(ii) întreprinderilor mari care nu îndeplinesc obligația cu privire la efectuarea auditului energetic;

(iii) operatorilor de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale care nu îndeplinesc obligațiile stabilite de ANRE în vederea reducerii pierderilor și implementării programelor de investiții în infrastructură eficiente din punctul de vedere al costurilor și al economiilor de energie obținute, care să țină cont de eficiența energetică și flexibilitatea rețelei.

Cu referire la schema de obligații și contribuția anuală

Potrivit art. 7^1 alin. (1) din Legea nr. 139/2018 organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii/Ministerul Energiei/ determină, cu asistența instituției publice de suport/Centrul Național pentru Energie Durabilă/, cantitatea totală cumulată a economiilor de energie ce trebuie realizate într-o anumită perioadă de timp în cadrul obligațiilor privind economiile de energie. Valoarea economiilor și măsurile ce urmează a fi întreprinse în vederea realizării acestora, inclusiv sursele și mecanismele de finanțare, sunt descrise în Planul național integrat privind energia și clima.

Operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, operatorii sistemelor de distribuție a gazelor naturale, importatorii de produse petroliere se desemnează prin Legea nr.139/2018 ca *părți obligate.*

Conform art. 8 alin. (6) din Legea nr. 139/2018, pentru realizarea economiilor de energie atribuite în cadrul schemei de obligații, *părțile obligate* transferă pe conturile trezoreriale deținute de Instituția Publică Centrul Național pentru Energie Durabilă și alte autorități/instituții cu atribuții de implementare a programelor și proiectelor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie *contribuții anuale* echivalente cu totalul cheltuielilor necesare pentru realizarea măsurilor de eficiență energetică în vederea îndeplinirii obligațiilor aferente.

Conform pct. 25 din Programul privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1064/2023, Guvernul a optat pentru calcularea contribuțiilor părților obligate prin stabilirea unei plăți fixe, pe unitate de energie sau de volum distribuit, furnizat și/sau comercializat.

Mărimea contribuțiilor ce urmează a fi achitate de către fiecare parte obligată se stabilește în conformitate cu Metodologia pentru determinarea contribuțiilor ce urmează a fi achitate de părțile obligate, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1068/2023, pe bază de

criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, reieșind din cheltuielile totale necesare pentru realizare, în perioada respectivă, a măsurilor de eficiență energetică și din ponderea economiilor de energie cu care trebuie să contribuie fiecare parte obligată. Contribuțiile respective se includ în calculul tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și a gazelor naturale și în prețul de comercializare a produselor petroliere (art. 8 alin. (9) din Legea nr. 139/2018) și urmează a fi achitate de părțile obligate pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică și de valorificare a surselor regenerabile de energie în vederea realizării în fiecare an a noi economii de energie pe durata Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice.

Resursele financiare colectate în cadrul Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice pentru perioada 2024–2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1064/2023, sunt valorificate în condițiile expuse în Programul de finanțare „Fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial din Republica Moldova" (Programul FEERM), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 251/2024.

Conform art. 8 alin. (16) din Legea nr. 139/2018, Centrul Național pentru Energie Durabilă este obligat, anual, până la 31 mai, să întocmească și să prezinte Ministerului Energiei un raport cu privire la aplicarea schemei de obligații pentru anul calendaristic precedent.

Raportul menționat trebuie să conțină lista părților obligate și trebuie să reflecte informații cu privire la cantitatea totală a economiilor de energie realizate pe parcursul anului precedent, cantitatea economiilor de energie la a căror realizare a contribuit fiecare parte obligată, măsurile de eficiență energetică întreprinse pe parcursul anului precedent, mărimea contribuțiilor aprobată de Guvern și mărimea contribuțiilor transferate de părțile obligate pe parcursul anului precedent, măsurile de eficiență energetică și totalul cheltuielilor efectuate pentru realizarea economiilor de energie în anul precedent, beneficiarii proiectelor în domeniul eficienței energetice, soldurile în conturi, lucrările aflate la etapa de implementare, numărul contractelor încheiate pe parcursul anului precedent ca urmare a desfășurării procedurilor de achiziții publice, economiile de energie verificate și validate, precum și alte informații relevante.

În această ordine de idei, rezultă că INST în baza acestui raport obține lista părților obligate care nu și-au onorat obligațiile prin transferarea contribuțiilor anuale și ar urma să demareze procedura de aplicare a sancțiunilor financiare în domeniul eficienței energetice, în condițiile stabilite de art. 29 din Legea nr. 139/2018.

Părților obligate care nu transferă, în termenul prevăzut la art. 8 alin. (6) din Legea nr. 139/2018, contribuțiile anuale stabilite li *se aplică sancțiunea financiară în mărime de 50% din valoarea contribuției* ce nu a fost achitată.

În cazul refuzului repetat al părții obligate de a achita contribuțiile anuale prevăzute la art. 8 alin. (6) *se aplică sancțiunea financiară în mărime de 100% din valoarea contribuției* ce nu a fost achitată.

Cu referire la auditul energetic

Potrivit art.19 alin. (1) din Legea nr.139/2018, întreprinderile mari care nu intră sub incidența Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii efectuează *auditul energetic* în conformitate cu cerințele și principiile stabilite în Regulamentul cu privire la efectuarea auditului energetic de către întreprinderile mari, precum și în conformitate cu prevederile art. 30 alin. (14) din lege. CNED notifică întreprinderile menționate despre obligațiile respective.

La rândul său, art. 30 alin. (14) din Legea nr.139/2018 dispune că întreprinderile mari care nu intră sub incidența Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii vor efectua primul audit energetic în termen de un an de la recepționarea notificării din partea CNED, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la efectuarea auditului energetic de către întreprinderile mari, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2024, și, ulterior, vor efectua audituri energetice cel puțin o dată la fiecare 4 ani de la data efectuării ultimului audit energetic.

Întreprinderilor mari care nu îndeplinesc obligația cu privire la efectuarea auditului energetic li *se aplică sancțiunea financiară în mărime de 0,1% din cifra de afaceri anuală*.

În cazul refuzului repetat al întreprinderilor mari de a îndeplini obligația cu privire la efectuarea auditului energetic se aplică sancțiunea financiară în mărime de 0,5% din cifra de afaceri anuală.

Potrivit pct. 13 și pct. 17 din Regulamentul cu privire la efectuarea auditului energetic de către întreprinderile mari, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2024, auditul energetic pentru întreprinderile mari se efectuează în conformitate cu Regulamentul cu privire la auditorii energetici și auditul energetic, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 676/2020, și prezentul Regulament; raportul de audit energetic efectuat pentru întreprinderile mari trebuie să corespundă modelului/șablonului de raport de audit energetic aprobat de către IP CNED, pentru categoria Clădiri, Industrie și Transport, în conformitate cu obiectul analizat.

De asemenea, IP CNED realizează verificarea calității rapoartelor de audit energetic efectuate la întreprinderile mari și monitorizează respectarea de către întreprinderile mari a obligației de efectuare a auditului energetic în termenele și în condițiile stabilite în Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică.

În cazul în care întreprinderea mare nu a îndeplinit obligația cu privire la efectuarea auditului energetic în termen, *IP CNED sesizează INST*, care la rândul său, inițiază procedura de examinare a dosarului și de aplicare a sancțiunii financiare în domeniul eficienței energetice față de întreprinderile mari care au obligația de efectuare a auditului energetic, conform procedurii stabilite la art. 29 din Legea nr. 139/2018.

Cu referire la îndeplinirea (de către operatorii de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale) obligațiilor stabilite de ANRE în vederea reducerii pierderilor și implementării programelor de investiții în infrastructură eficiente din punctul de vedere al costurilor și al economiilor de energie obținute, care să țină cont de eficiența energetică și flexibilitatea rețelei

Art. 26 alin. (5) și (6) din Legea nr.139/2018 stipulează că, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică promovează o politică de încurajare a operatorilor de sistem din sectorul electroenergetic și din cel al gazelor naturale în vederea reducerii pierderilor și implementării programelor de investiții în infrastructură eficiente din punctul de vedere al costurilor și al economiilor de energie obținute, care să țină cont de eficiența energetică și flexibilitatea rețelei.

Operatorii de sistem din sectorul electroenergetic și din cel al gazelor naturale:

a) evaluează continu potențialul de eficiență energetică al rețelelor electrice și, respectiv, al rețelelor de gaze naturale, în special în ceea ce privește livrarea energiei electrice și a gazelor naturale prin rețelele de transport și de distribuție, gestiunea sarcinii și interoperabilitatea, racordarea la rețelele electrice și de gaze naturale a instalațiilor de producere a energiei, inclusiv posibilitățile de acces pentru microgeneratoarele de energie, și prezintă, o dată la fiecare 4 ani, un raport în acest sens și un calendar al implementării măsurilor justificate economic Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii și instituției publice de suport;

b) identifică măsuri și investiții concrete, justificate economic, care se impun a fi realizate pentru îmbunătățirea eficienței energetice la rețelele electrice și de gaze naturale și prezintă Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică o evaluare a costurilor și a beneficiilor asociate implementării măsurilor și investițiilor identificate în acest sens, cu includerea ulterioară a acestora în planurile de dezvoltare și în planurile de investiții;

c) raportează, prin intermediul subsistemului informațional de monitorizare și verificare a economiilor de energie SIMVE, cu privire la măsurile de eficiență energetică implementate în cadrul infrastructurii gestionate, în conformitate cu obligația de raportate instituită la art. 13^1 alin. (3) lit. b) și c).

Operatorilor de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale care nu îndeplinesc obligațiile prenotate la art. 26 alin. (5) și (6) li *se aplică sancțiunea financiară în mărime de 0,01% din cifra de afaceri anuală*.

Conform articolului 26 alin. (6) din Legea nr. 139/2018, operatorii de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale au obligația de a include în planurile de dezvoltare și în planurile anuale de investiții măsuri care vizează reducerea pierderilor de energie, îmbunătățirea eficienței energetice; asigurarea flexibilității rețelelor, precum și raportarea în SIMVE (subsistemul informațional de monitorizare și verificare a economiilor de energie) a măsurilor de eficiență energetică implementate.

Aceste măsuri sunt supuse aprobării de către ANRE. Pentru a detalia procedura de fundamentare și aprobare a acestor planuri, ANRE a elaborat documente specifice, cum ar fi:

1) Procedura privind fundamentarea și aprobarea planurilor de dezvoltare și de investiții ale operatorului de transport și de sistem și ale operatorilor de distribuție a energiei electrice, aprobată prin Ordinul ANRE nr. 98/2022;

2) Ghidul privind procedura de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale.

Aceste documente stabilesc criteriile și pașii necesari pentru elaborarea, evaluarea și aprobarea planurilor de dezvoltare și investiții, în conformitate cu obiectivele de eficiență energetică prevăzute de lege.

Procedura de examinare a dosarului și de aplicare a sancțiunii financiare în domeniul eficienței energetice (0,01% din cifra de afaceri anuală) față de operatorii de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale care nu îndeplinesc obligația *(i)* de evaluare continuă a potențialului de eficiență energetică al rețelelor gestionate și transmitere, o dată la 4 ani, a unui raport și a unui calendar de implementare a măsurilor justificate economic către ANRE, autoritatea centrală și instituția publică de suport; și/sau *(ii)* de identificare și justificare economică a măsurilor și investițiilor necesare pentru îmbunătățirea eficienței energetice, cu prezentarea evaluării cost- beneficiu către ANRE și includerea acestora în planurile de dezvoltare și investiții; și/sau *(iii)* de raportare prin intermediul SIMVE a tuturor măsurilor de eficiență energetică implementate în cadrul activităților licențiate, urmează a fi realizată de către INST, potrivit cerințelor stabilite la art. 29 din Legea nr. 139/2018.

La caz, această atribuție de constatare și aplicare a sancțiunilor financiare (care se calculează proportional cu cifra de afaceri anuală) are un caracter impropriu profilului tehnic al autorității. INST este o autoritate administrativă cu o structură internă orientată predominant spre supravegherea tehnică, inspecția instalațiilor și verificarea conformității cu cerințele de securitate industrială și tehnică. Prin urmare, atribuțiile sale fundamentale sunt de natură tehnico-regulatorie, și nu financiar-economică.

Datorită faptului că INST are un profil preponderent tehnic și ingineresc, personalul este format în marea majoritate din specialiști cu studii în inginerie electrică, mecanică, construcții și alte domenii tehnice. INST nu dispune de expertiză în analiză financiară, audit energetic, evaluare a planurilor investiționale sau în interpretarea și utilizarea datelor financiare, cum ar fi cifra de afaceri necesară pentru stabilirea sancțiunilor.

Constatarea încălcării unor obligații care decurg din neimplementarea măsurilor de eficiență energetică prevăzute în planurile aprobate de ANRE implică inevitabil interpretarea unor date financiare complexe (inclusiv cifra de afaceri anuală), precum și corelarea acestora cu planurile investiționale sau de dezvoltare ale operatorilor. Aceste activități presupun o expertiză economică, contabilă și de reglementare financiară, care excede profilul profesional actual al personalului tehnic din cadrul INST.

În consecință, Analiza funcțională a INST apreciază că funcția de constatare și aplicare a sancțiunilor financiare stabilite la art. 28 alin. (1)– (4) și (6) din Legea nr.139/2018, *este una improprie misiunii* Inspectoratului. Conform pct. 9 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Național pentru Securitate Tehnică, această autoritate are misiunea de a asigura implementarea politicii statului, *exercitarea activităților de supraveghere tehnică și control de stat* în domeniile de activitate, în modul stabilit și în limitele prevăzute de cadrul normativ.

În teoria administrației publice, *misiunea* reprezintă rațiunea de a fi a unei autorități sau instituții, definind scopul fundamental pentru care aceasta este creată și funcționează, precum și limitele și specificul intervenției sale în sfera publică. Misiunea nu poate fi extinsă

arbitrar prin atribuții care presupun expertiză distinctă, altfel se pierde coerența funcțională și se fragmentează responsabilitatea instituțională.

În cazul INST, includerea atribuțiilor de natură economică, financiară sau de reglementare într-un domeniu complex precum eficiența energetică, ar depăși cadrul său specific tehnic și ar contraveni principiului specializării instituționale care guvernează arhitectura autorităților administrative.

Or, funcțiile de constatare și aplicare a sancțiunilor financiare în cazul nerespectării obligațiilor legale de eficiență energetică nu sunt de natură tehnică, ci presupun activități de analiză economică, evaluare financiară, interpretare a datelor privind cifra de afaceri, contribuții și planuri de investiții — aspecte care exced sfera de competență tradițională a unui organ cu misiune tehnică de supraveghere. Atribuirea acestor responsabilități INST distorsionează rolul său institutional și crează suprapuneri de competențe, afectează coerența sistemului de reglementare și control în domeniul eficienței energetice.

În acest sens, evidențiem că procedura de aplicare a sancțiunilor financiare, detaliată în art. 29 din Legea nr. 139/2018, nu conține elemente caracteristice supravegherii tehnice sau controlului de stat, ci descrie o procedură cu pronunțat caracter administrativ-jurisdicțional, constând în:

(i) deschiderea/anunțarea și examinarea dosarelor de aplicare a sancțiunilor financiare (expedierea invitației de participare și a copiilor de pe toate materialele care se află în dosar, precum și amânarea ședinței și stabilirea examinării dosarului de aplicare a sancțiunii financiare pentru o altă dată);

(ii) desfășurarea ședințelor cu audierea părților implicate;

(iii) analiza probelor și emiterea deciziei privind aplicarea sau neaplicarea sancțiunii;

(iv) comunicarea, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, a deciziei cu privire la aplicarea sancțiunii financiare.

Toate aceste activități sunt asimilabile mai curând unei funcții de deliberare administrative, cu elemente de procedură contradictorie, și nu implică activități de control în teren, verificare tehnică a echipamentelor, constatări fizice sau monitorizare continua- care ar fi specifice supravegherii tehnice și controlului de stat.

Sancțiunile financiare prevăzute la art. 28 alin. (1)– (4) și (6) din Legea nr. 139/2018 au un caracter cu totul diferit, atât ca formă, cât și ca fundament legal. Aceste sancțiuni nu sunt de natură contravențională, nu sunt reglementate de Codul contravențional și nu decurg dintr-un proces de control efectuat de către inspectorii INST, în urma unor constatări tehnice directe, ci ca urmare a unei proceduri administrative documentare, descrisă la art. 29 din Legea nr. 139/2018. În plus, aceste sancțiuni sunt calculate procentual din cifra de afaceri anuală a întreprinderii, ceea ce presupune un mecanism complex de analiză financiară și acces la informații contabile și economice care nu fac parte din aria de expertiză tradițională a INST. Metodologia de sancționare bazată pe un mecanism financiar proporțional cu cifra de afaceri anuală a întreprinderii vizate este un criteriu tipic sancțiunilor financiare cu caracter economic, folosite în reglementările din domenii precum concurența, protecția consumatorilor sau ajutorul de stat.

Mai mult de atât, delegarea către INST, în calitatea sa de autoritate administrativă în subordinea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, a unui domeniu (eficiența energetică), de elaborarea politicii statului în care este responsabil un alt minister/Ministerul Energiei, impune restructurarea formei organozatorico- juridice a autorității, și anume din autoritate administrativă din subordinea unui minister în altă autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului.

În contextul actualei repartizări a responsabilităților instituționale în cadrul administrației publice centrale de specialitate, orice extindere a competențelor unei autorități administrative trebuie să respecte coerența internă a sistemului de organizare administrativă reglementat de Legea nr. 98/2012 privind administraţia publică central de specialitate. Astfel, decizia potrivit căreia INST i s-ar putea încredința atribuții în domeniul eficienței energetice – domeniu de politici publice gestionat în mod distinct de un alt minister – reclamă o analiză atentă a implicațiilor organizatorico-juridice aferente unei astfel de delegări.

Potrivit art. 14 din Legea nr. 98/2012, autoritățile administrative din subordinea ministerelor sunt create exclusiv pentru asigurarea implementării politicii statului în subdomenii sau sfere din domeniile de activitate încredințate acelui minister, cu forma de organizare juridică de agenţii, servicii de stat şi de inspectorate de stat. Or, domeniul eficienței energetice nu constituie un subdomeniu aflat în responsabilitatea nemijlocită a MIDR, ci este reglementat și coordonat la nivel de politici de către un alt minister de resort. Prin urmare, delegarea către INST a atribuțiilor de constatare și aplicare a sancțiunilor financiare în domeniul eficienței energetice, ar excede cadrul legal specific autorităților din subordinea ministerelor și ar conduce la o disfuncționalitate structurală.

Deși art. 29 alin. (1) din Legea nr. 139/2018 dispune că *sancțiunile financiare stabilite la art. 28 alin. (1)- (4) și (6) se constată și se aplică de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, care colaborează cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii și CNED în vederea obținerii informațiilor necesare pentru exercitarea atribuțiilor respective*, opinia formulată în urma analizei de legalitate și coerență instituțională se înclină convingător spre concluzia că aceste competențe sunt improprii misiunii INST și urmează a fi atribuite unei entități cu specific preponderent financiar-economic, cu atribuții în interpretarea indicatorilor economici și evaluarea impactului investițional sau cu expertiză profundă a pieţelor de energie, a mecanismelor de raportare și de conformare, precum și a aspectelor tarifare și tehnice, și în supravegherea entităților reglementate (operatori de sistem din sectorul electroenergetic și al gazelor naturale, operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, operatorii sistemelor de distribuție a gazelor naturale, importatorii de produse petroliere ș.a.), cum ar fi spre exemplu ANRE.

În consecință, identificarea unei soluții optime pentru transferul acestei atribuții — fie către o altă autoritate, fie prin instituirea unei autorități administrative în subordinea Ministerului Energiei — reprezintă un exercițiu complex de politici publice, cu modificarea cadrului normativ primar, care urmează a fi inițiat și coordonat distinct, sub egida ministerului de resort, și care nu face. Această intervenție nu face obiectul prezentului proiect de hotărâre, însă MIDR își va asuma un rol activ în procesul de analiză și consultare interinstituțională ce va fi desfășurat în acest sens.

- Componenta SER și competența INST

Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile stabilește obiective naționale obligatorii pentru creșterea ponderii energiei provenite din surse regenerabile și abordează diverse scheme și mecanisme de sprijin pentru a stimula adoptarea energiei regenerabile în clădiri. Aceste scheme facilitează asistența financiară, subvențiile și alte stimulente pentru a promova instalarea de sisteme de energie regenerabilă, cum ar fi panourile solare, cazanele pe biomasă și pompele de căldură geotermale. Prin acordarea de sprijin financiar, legea încurajează proprietarii de clădiri să investească în tehnologii de energie regenerabilă și să contribuie la capacitatea globală de energie regenerabilă a țării.

INST este vizat, la art. 23 din Legea nr. 10/2016, ca actant al Sistemului de calificare și înregistrare în domeniul energiei din surse regenerabile.

Conform art. 23 alin. (2) din Legea nr. 10/2016) instalatorii de cazane, furnale sau sobe pe bază de biomasă, de sisteme fotovoltaice solare și termice solare, de sisteme geotermale de mică adîncime şi pompe de căldură, se califică și se înregistrează în registrul specificat la art. 13 alin. (1) lit. j) în conformitate cu procedura stabilită în regulamentul aprobat de Guvern.

Regulamentul aprobat de Guvern, potrivit art. 23 alin. (3) din Legea nr. 10/2016, trebuie să conţină cerinţele obligatorii față de instalatorii de cazane, furnale sau sobe pe bază de biomasă, de sisteme fotovoltaice şi termice solare, de sisteme geotermale de mică adîncime și de pompe de căldură, de asemenea *regulile de verificare* de către organul supravegherii energetice de stat, de către *organul de control şi supraveghere tehnică de stat* a *echipamentului şi sistemelor instalate*, precum şi procedurile de recunoaştere a certificării efectuate de către statele membre ale Uniunii Europene şi de către părţile contractante la Tratatul de constituire a Comunităţii Energetice.

În acest context, cerinţele obligatorii faţă de instalatorii de echipamente și sisteme SER, regulile de verificare de către organul de control şi supraveghere tehnică de stat a echipamentului şi sistemelor instalate, precum şi procedurile de recunoaştere a certificării efectuate de către statele membre ale Uniunii Europene şi de către părţile contractante la Tratatul de constituire a Comunităţii Energetice, sunt prevăzute în Regulamentul cu privire la calificarea și înregistrarea instalatorilor de cazane, furnale sau sobe pe bază de biomasă, de sisteme fotovoltaice și termice solare, de sisteme geotermale de mică adîncime și pompe de căldură, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1051/2018.

Doar la prima vedere domeniul securității industriale pare cel mai apropiat, ca profil tehnic și regim de reglementare, de atribuțiile care vizează efectuarea, de către INST, a controalelor pentru verificarea respectării de către instalatorii de echipamente SER (instalatori de cazane, furnale sau sobe pe bază de biomasă, de sisteme fotovoltaice și termice solare, de sisteme geotermale de mică adâncime și pompe de căldură) a documentelor normativ- tehnice aplicabile.

Anlizând această componentă prin prisma Legii nr. 151/2022 privind funcționarea în condiții de siguranță a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase (în continuare- *Legea nr.151/2022*), echipamentele SER (cazane, furnale sau sobe pe bază de biomasă, de sisteme fotovoltaice și termice solare, de sisteme geotermale de mică adîncime și pompe de căldură) nu se încadrează în categoria instalațiilor tehnice potențial periculoase din cadrul obiectivelor industriale și al obiectivelor social- comunale, în sensul Legii nr. 151/2022, reieșind din condițiile stipulate (parametrii tehnologici care vizează presiuni, temperaturi sau volume semnificative ce pot genera riscuri majore pentru securitatea publică ori a mediului) în art. 4 alin. (1) și alin. (5) din Legea nr. 151/2022.

Reliefăm că Legea nr. 151/2022 definește noțiunea „*securitate industrială*” ca „asigurarea funcționării corecte și eficiente a obiectivelor industriale și a instalațiilor tehnice potențial periculoase în scopul protecției intereselor vitale ale persoanei și societății, inclusiv protejarea proprietății terților și a mediului ambiant de eventuale avarii și de consecințele acestora la obiectivele industriale sau la instalațiile tehnice potențial periculoase”.

Conform art. 4 alin.(1) din Legea nr.151/2022, la categoria obiectivelor industriale potențial periculoase, se raportează întreprinderile sau secțiile acestora, spațiile de producție, *sistemele tehnologice*, sectoarele, terenurile, construcțiile, încăperile, depozitele aflate la/sub nivelul solului sau alte obiective industriale în cadrul cărora:

1) sunt produse, utilizate, manipulate ori depozitate, în una sau mai multe instalații tehnice, substanțele periculoase prevăzute în anexa nr. 1 la Legea nr.108/2020 privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase;

2) se utilizează instalații, sisteme tehnologice și conducte ce funcționează la o presiune excesivă de peste 0,07 MPa:

a) a aburului, a substanțelor periculoase (în stare gazoasă sau lichefiată);

b) a apei, la o temperatură de încălzire de peste 115°C;

c) a altor lichide, la o temperatură ce depășește punctul de fierbere la o presiune excesivă de peste 0,07 MPa;

3) se utilizează instalații și mecanisme de ridicat (macarale, turle, ascensoare);

4) se depozitează ori se prelucrează materii prime vegetale, în procesul cărora se formează medii explozive de praf combustibil; de asemenea:

5) obiectivele industriale de transport al gazelor naturale prin conducte magistrale cu o presiune de peste 1,2 MPa, inclusiv conductele magistrale de gaze naturale, stațiile de comprimare a gazelor naturale, stațiile de predare a gazelor naturale, stațiile de măsurare a gazelor naturale;

6) obiectivele industriale și social-comunale din domeniul alimentarii cu gaze naturale cu o presiune de până la 1,2 MPa inclusiv, obiectivele industriale destinate distribuției și stocării gazelor petroliere lichefiate (PL) cu o presiune de până la 1,6 MPa și obiectivele industriale destinate producerii, stocării și distribuției biogazului;

7) depozitele de materiale explozive, sectoarele de subsol în perimetrul cărora se efectuează lucrări de dinamitare, obiectivele de extracție a petrolului brut și a gazelor naturale, precum și pentru efectuarea lucrărilor de forare cu adâncimea de peste 100 m.

Potrivit art. 4 alin. (5) din Legea nr.151/2022, la categoria instalații tehnice potențial periculoase (în continuare – *instalații tehnice*) din cadrul obiectivelor industriale și al obiectivelor social-comunale se raportează:

a) cazanele de abur, inclusiv cazane-boilere, supraîncălzitoare cu abur și economizoare autonome cu o presiune de peste 0,07 MPa, cazane de apă fierbinte și economizoare autonome cu o temperatură a apei de peste 115°C;

b) recipientele simple sub presiune cu o presiune de peste 0,07 MPa;

c) echipamentele sub presiune cu o presiune de peste 0,07 MPa;

d) ascensoarele;

e) elevatoarele electrice și hidraulice pentru ridicarea persoanelor și a mărfurilor;

f) instalațiile de transport pe cablu destinate persoanelor;

g) escalatoarele;

h) platformele de ridicare;

i) echipamentele și instalațiile dotate cu mecanisme de ridicare, montate și utilizate în parcuri de distracții;

j) sistemele și instalațiile de gaze ale centralelor termice (surselor autonome de alimentare cu căldură) sau alt utilaj consumator de gaze cu o capacitate unitară de peste l00 kW sau o capacitate sumară de peste 600 kW, amplasate într-un singur loc de consum.

În această ordine de idei, se constată că instalațiile aferente sistemelor de energie regenerabilă (SER) nu se încadrează în categoria instalațiilor periculoase în sensul art. 2 din Legea nr. 151/2022.

În partea ce ține de regimul de supraveghere a sistemelor și echipamentelor SER, atunci potrivit art. 14 alin. (1), lit. e^1) din Legea nr.10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile ANRE este autoritatea care efectuează supravegherea asupra respectării normelor, regulamentelor, actelor normativ-tehnice şi a regulilor de securitate la instalarea, funcţionarea şi exploatarea cazanelor, furnalelor, sobelor pe bază de biomasă, sistemelor fotovoltaice solare şi termice solare, sistemelor geotermale de mică adâncime şi a pompelor de căldură.

Alin. (6) al art.14 din legea recent citată accentuează că, în calitate de organ al supravegherii energetice de stat, ANRE *supraveghează respectarea documentelor normativ-tehnice şi a regulilor de securitate* la instalarea, funcţionarea şi exploatarea cazanelor, furnalelor sau sobelor, pe bază de biomasă, a sistemelor fotovoltaice şi termice solare, a sistemelor geotermale de mică adâncime și a pompelor de căldură.

În altă ordine de idei, analiza prevederilor art. 16 din Legea nr. 10/2016 coroborate cu art. 24 din aceiași lege și art. 24 din Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică, evidențiază în mod clar faptul că *accentul este pus pe integrarea energiei regenerabile în politicile de dezvoltare urbană, în normele tehnice de construcție și în măsurile de eficiență energetică*, nu pe aspecte legate de securitate industrială sau de supraveghere tehnică și control de stat în domeniul securității industriale. Iar echipamentele SER fac parte, conform definițiilor din Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, din categoria instalațiilor aferente construcțiilor, având o funcționalitate clar integrată în utilizarea și exploatarea construcției.

Conform art. 2 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor, prevederile acestuia se aplică: terenurilor, în vederea realizării operațiunilor de amenajare a teritoriului și de urbanism; ***construcțiilor și instalațiilor aferente acestora***, indiferent de tipul de proprietate sau destinație; la execuția lucrărilor de construcții la construcțiile noi, a lucrărilor de reparații capitale, a lucrărilor de renovare majoră, în sensul Legii nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor, și a lucrărilor de reconstrucție la construcțiile existente; la execuția lucrărilor de reparații, de consolidare, de conservare, de restaurare, de reabilitare la construcțiile cu statut de monument.

Astfel, potrivit art. 3 din Codul urbanismului și construcțiilor, în sensul codului avem următoarele semnificații pentru noțiunile de „construcție” și „instalații aferente construcției”:

construcție – clădire, construcție de inginerie civilă sau construcție specială, a cărei realizare constă în execuția oricărei structuri fixate în sol sau pe sol, având caracter permanent sau provizoriu și fiind concepută, proiectată și executată pentru îndeplinirea ori asigurarea unor funcții tehnice, economice, sociale sau ecologice, indiferent de specificul, destinația, categoria și clasa de importanță, incluzând instalațiile, echipamentele și utilajele tehnologice și funcționale aferente;

instalații aferente construcției – totalitatea instalațiilor, conductelor, sistemelor, echipamentelor și utilajelor, tehnologice și funcționale, care asigură accesul către serviciile publice, inclusiv de gospodărie comunală, necesare pentru funcționarea construcției și care sunt amplasate în interiorul limitelor proprietății sau, după caz, în afara acesteia, de la branșament/racord (inclusiv) și până la utilizatorii construcției, indiferent dacă acestea sunt sau nu încorporate în construcție, precum și pentru care se emite autorizație, împreună cu construcția sau, după caz, separat.

Deci, această formulare este largă și inclusivă, vizând orice echipament sau sistem tehnologic care este necesar pentru funcționarea construcției (clădirii) și asigură legătura cu servicii publice sau funcții esențiale (iluminat, încălzire, climatizare, apă, energie etc.).

Astfel, *echipamentele SER***,** fiind parte integrantă a funcționării energetice a clădirii și având un rol tehnico-funcțional, sunt tratate normativ ca *instalații aferente construcțiilor*, nu ca instalații industriale independente sau periculoase.

Această încadrare este susținută suplimentar de dispozițiile art. 150 alin. (1) lit. q) din Codul urbanismului și construcțiilor, care permit executarea fără certificate de urbanism pentru proiectare și fără autorizație de construire a lucrărilor de instalare a centralelor electrice pe bază de surse regenerabile – în cazul caselor individuale, în limita terenului proprietate privată pe care se instalează centrala electrică, precum și lucrările de instalare a panourilor fotovoltaice pe acoperișul blocurilor locative, destinate alimentării cu energie electrică a locurilor de uz comun, instalate conform documentației de proiect elaborate doar pentru compartimentele de electricitate și de rezistență, ceea ce confirmă că legiuitorul califică aceste instalații ca parte a infrastructurii funcționale obișnuite a clădirilor, nu ca echipamente industriale cu regim special de securitate.

Concomitent, conturează unele clarificări în abordarea echipamentelor și sistemelor care utilizează surse regenerabile de energie (sisteme SER) și prevederile Legii nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor.

Potrivit art. 2 pct. 4) din Legea nr. 282/2023, aceasta stabilește cerințe cu privire la aplicarea cerințelor minime de performanță energetică pentru: a) clădirile viitoare și unitățile noi ale clădirilor existente; b) clădirile existente și unitățile de clădire care sunt supuse renovării majore; c) elementele care fac parte din anvelopa clădirii și care au un impact semnificativ asupra performanței energetice a anvelopei clădirii atunci când sunt modernizate sau înlocuite; d) *sistemele tehnice ale clădirilor*, ori de câte ori acestea sunt instalate, modernizate sau înlocuite.

Potrivit art. 4 din Legea nr. 282/2023, „sistem tehnic al clădirii” este definit ca instalații și echipamente tehnice ale unei clădiri sau ale unei unități de clădire care servesc pentru încălzirea sau răcirea spațiului, pentru ventilare, prepararea apei calde menajere, iluminatul încorporat, automatizarea și controlul clădirii, producerea locală de energie electrică sau pentru o combinație a acestora, inclusiv acele **sisteme care folosesc energie din surse regenerabile.**

Această definiție este cuprinzătoare și integratoare, iar *echipamentele SER sunt subsumate explicit sistemului tehnic al clădirii*, fără a fi nevoie de o reglementare separată pentru ele.

Astfel, în continuarea demersului de clarificare a regimului juridic aplicabil echipamentelor care utilizează energie din surse regenerabile (SER), se impune examinarea integrării acestora în cadrul sistemului tehnic al clădirii, în sensul Legii nr. 282/2023 privind

performanța energetică a clădirilor, și raportarea acestora la atribuțiile INST, în conformitate cu prevederile Codului urbanismului și construcțiilor.

Așa dar, noțiunea de *sistem tehnic al clădirii* include, în mod expres, „instalații și echipamente tehnice ale unei clădiri [...] inclusiv acele sisteme care folosesc energie din surse regenerabile". Această formulare legală are un caracter comprehensiv și integrator, subliniind faptul că echipamentele și sistemele SER reprezintă o componentă structurală a sistemului tehnic al clădirii și nu o categorie tehnico-juridică distinctă care ar necesita reglementare separată în actele normative secundare.

Conform art. 2 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor, prevederile prezentului cod se aplică [...] la execuția lucrărilor de construcții la construcțiile noi, a lucrărilor de reparații capitale, a lucrărilor de renovare majoră, în sensul Legii nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor.

În completare, Codul urbanismului și construcțiilor, la art. 335 alin. (1), stabilește că pentru obținerea unor construcții de calitate, proiectarea și execuția acestora, în mod obligatoriu, se efectuează astfel încât, pe întreaga durată de existență a construcției, să fie asigurată satisfacerea cerințelor fundamentale aplicabile construcțiilor. Art. 336, consacră cerințele fundamentale aplicabile construcțiilor, inclusiv *Cerința 6 – Eficiența energetică și performanța termică a construcțiilor*, care stabilește că construcțiile, împreună cu *instalațiile acestora de încălzire, de răcire, de iluminare și de ventilare*, trebuie proiectate și executate astfel încât consumul de energie necesar funcționării să fie minim, ținându-se cont de utilizatorii construcției și de condițiile climaterice locale. Construcțiile trebuie să fie eficiente din punct de vedere energetic, consumând cât mai puțină energie pe parcursul execuției și demolării/demontării acestora.

Această cerință se aplică întregului ansamblu tehnologic al clădirii, inclusiv echipamentelor SER, care contribuie la generarea locală de energie și la scăderea amprentei energetice a construcției.

Prin urmare, regimul juridic aplicabil echipamentelor și sistemelor SER este subsumat prevederilor generale privind sistemele tehnice ale clădirii și cerințelor fundamentale privind eficiența energetică. Reglementarea separată a acestor echipamente în Regulamentul de organizare și funcționare al INST ar fi nejustificată și ar crea un paralelism normativ artificial, cu riscul disocierii nejustificate față de cadrul integrator al performanței energetice a clădirilor.

INST nu exercită atribuții de control asupra activității instalatorilor de sisteme SER în temeiul Legii nr. 10/2016. Supravegherea respectării documentelor normativ-tehnice şi a regulilor de securitate la instalarea, funcţionarea şi exploatarea cazanelor, furnalelor sau sobelor, pe bază de biomasă, a sistemelor fotovoltaice şi termice solare, a sistemelor geotermale de mică adâncime și a pompelor de căldură este responsabilitatea ANRE, conform art. 14 alin. (6) din Legea nr. 10/2016.

Totuși, în măsura în care activitatea acestor instalatori afectează elemente structurale sau componente ale construcției (acoperișuri, anvelope, elemente de fațadă, trasee integrate în construcție etc.), INST are dreptul și obligația de a verifica respectarea reglementărilor normativ-tehnice în domeniul construcțiilor, în baza Codului urbanismului și construcțiilor.

Conform Codului urbanismului și construcțiilor, art. 366 Controlul de stat al calității în construcții, INST are competența de „control al modului în care sunt respectate prevederile Codului și ale actelor normative de aplicare a acestuia [...] privind respectarea cerințelor fundamentale aplicabile construcțiilor, la etapele de execuție, recepție, exploatare și postutilizare." În consecință, printre cerințele fundamentale aplicabile construcțiilor se regăsesc și cele privind eficiența și performanța energetică a clădirilor.

Iar în legătură cu performanța energetică a clădirilor, autoritatea administrativă cu funcții de supraveghere tehnică și control exercită și alte atribuții decât cele stabilite la art. 9 alin. (1) din Legea nr. 282/2023, în conformitate cu atribuțiile stabilite în regulamentul propriu de organizare și funcționare, aprobat de Guvern (art. 9 alin. (2) din Legea nr. 282/2023). Deci, art. 9 alin. (2) oferă o marjă de extindere reglementară, dar numai în

contextul Legii nr. 282/2023, în legătură cu performanța energetică și fără a încălca principiul legalității competenței.

În consecință, INST intervine nu asupra eficienței echipamentului sau a performanței energetice a sursei regenerabile în sine, ci doar în măsura în care lucrările sau soluțiile tehnico-constructive adoptate pentru instalarea acestora afectează calitatea construcției, în sensul art. 335 și art. 366 din Codul urbanismului și construcțiilor.

Astfel, deși echipamentele SER fac parte din sistemele tehnice ale clădirii, iar performanța lor energetică este reglementată prin alte instrumente (certificatul de performanță energetică, inspecțiile de specialitate), activitățile de montare a acestora devin incidente controlului de stat în construcții atunci când afectează integritatea, siguranța sau performanțele fizico-tehnice ale construcției. În aceste situații, competența INST este justificată exclusiv prin prisma cerințelor fundamentale aplicabile construcțiilor, prevăzute la art. 335 din Codul urbanismului și construcțiilor. Controlul acestora se subsumează controlului general de stat al calității în construcții (art. 366 alin. (1) -(3)), iar prevederile Codului nu instituie obligația de a trata distinct aceste echipamente și instalații față de alte elemente tehnice.

În concluzie, echipamentele SER nu necesită o individualizare și reglementare separată în cadrul Regulamentului de organizare și funcționare al INST, întrucât:

acestea sunt incluse în definiția sistemului tehnic al clădirii (Legea nr. 282/2023);

se află sub incidența controlului de stat privind calitatea în construcții, la fel ca toate celelalte elemente de infrastructură tehnică;

fac obiectul controlului în contextul performanței energetice, în conformitate cu Legea nr. 282/2023 și Codul urbanismului și construcțiilor;

orice evidențiere expresă în regulamentul INST ar trebui să fie generică și integrativă, fără a crea un regim juridic distinct pentru SER, pentru a păstra coerența normativă;

orice reglementare distinctă ar introduce necesitatea unei revizuiri nejustificate a misiunii și funcțiilor INST, cu potențial de suprapunere cu atribuțiile altor autorități, cum ar fi Ministerul Energiei sau ANRE.

Prin urmare, în cadrul Analizei funcționale a INST, se constată că *supravegherea tehnică a acestor echipamente trebuie înțeleasă în contextul legislației din domeniul construcțiilor și eficienței energetice, și nu prin prisma regimului de control aplicabil instalațiilor tehnice periculoase.* Această constatare este esențială pentru delimitarea domeniului de competență al INST și pentru formularea adecvată a funcțiilor și responsabilităților instituționale în raport cu echipamentele ce utilizează surse de energie regenerabilă.

În lumina celor expuse, se menține abordarea sistemică și integratoare, fără a include în Regulamentul INST o referire expresă la echipamentele SER, ca domeniu distinct de competență, și la norme din Legea nr. 10/2016. Această categorie de echipamente se va regăsi în referințele generale la sistemele tehnice ale clădirii, astfel cum sunt definite de Legea nr. 282/2023, în exercitarea atribuțiilor privind controlul de stat al calității lucrărilor de construcție stabilite INST în domeniul construcțiilor și urbanismului.

- Componenta PEC și competența INST

Legea nr.282/2023 privind performanța energetică a clădirilor crează cadrul juridic necesar pentru promovarea îmbunătățirii performanței energetice a clădirilor.

În situația în care clădirile reprezintă cel mai mare consumator de energie finală care constituie aproximativ 50% din consumul total, conform analizei prezentate în Planul național integrat privind energia și clima pentru perioada 2025-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 86/2025[1], iar efectele crizei energetice în care ne aflăm, impun măsuri țintite în acest sens, obiectul de reglementare al legii se concentrează pe stabilirea cerințelor privitor la:

1) metodologia de calcul al performanței energetice integrate a clădirilor și a unităților de clădire;

[1] https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147685&lang=ro

2) Strategia sectorială pentru renovarea fondului imobiliar național pe termen lung;

3) Planul național pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero;

4*) aplicarea cerințelor minime de performanță energetică pentru:*

a) clădirile viitoare și unitățile noi ale clădirilor existente;

b) clădirile existente și unitățile de clădire care sunt supuse renovării majore;

c) elementele care fac parte din anvelopa clădirii și care au un impact semnificativ asupra performanței energetice a anvelopei clădirii atunci când sunt modernizate sau înlocuite;

d) sistemele tehnice ale clădirilor, ori de câte ori acestea sunt instalate, modernizate sau înlocuite;

5) *certificarea performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire*;

6) inspecția periodică a sistemelor de încălzire, inspecția periodică a sistemelor de ventilare și condiționare;

7) *mecanismul de control al certificatelor de performanță energetică eliberate*;

8) *mecanismul de control al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare*.

Legea nr. 282/2023 stabilește competențele autorităților publice în domeniul performanței energetice a clădirilor, cadrul normativ aferent stimulentelor și măsurilor financiare în vederea promovării îmbunătățirii performanței energetice a clădirilor, cadrul normativ privind evaluarea și cerințele de performanță energetică a clădirilor și cerificarea performanței acestora, inclusiv a aspectelor ce țin de serviciile de certificare a performanței energetice, de inspecție a sistemelor de încălzire, a sistemelor de ventilare și condiționare, precum și a cerințelor față de evaluatorii energetici, inspectorii sistemelor de încălzire și inspectorii sistemelor de ventilare.

Astfel, Legea nr. 282/2023 delimitează competențele în domeniul performanței energetice a clădirilor *pe de o parte*- organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii/ME și instituției publice de suport/CNED, *pe de altă parte*- organului central de specialitate al administrației publice în domeniul construcțiilor/MIDR și autorității administrative cu funcții de supraveghere tehnică și control/INST, după cum urmează:

Ministerul Energiei– elaborează și promovează politica de stat în domeniul performanței energetice a clădirilor, Strategia sectorială pentru renovarea fondului imobiliar, Planul național pentru clădiri cu consum aproape zero; elaborează și promovează actele normative aferente și monitorizează implementarea acestora; cooperează la nivel internațional.

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale – elaborează și aprobă metodologia de calcul a performanței energetice, cerințele minime și reglementările tehnice, monitorizează aplicarea lor, promovează tehnologii eficiente energetic în proiectarea, construcția și exploatarea clădirilor.

CNED/ Instituția publică de suport– acordă asistență ME și MIDR la elaborarea strategiilor, planurilor și metodologiilor, gestionează registrele electronice ale evaluatorilor, certificatelor și rapoartelor de inspecție, elaborează ghiduri, aprobă programele de formare profesională, gestionează sistemul informațional național în domeniu, promovează informarea și consultanța publică.

INST (autoritatea administrativă cu funcții de supraveghere tehnică și control) – implementează mecanismul de control al certificatelor și rapoartelor de inspecție, emite prescripții la constatarea neregulilor, constată și examinează contravențiile.

Autoritățile administrației publice locale – includ măsuri de îmbunătățire a performanței energetice în planurile locale integrate energie–climă, pot cofinanța programe, informează comunitatea și asigură respectarea cerințelor minime la emiterea actelor permisive.

Deci, conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 282/2023, INST exercită următoarele atribuții de bază în domeniul performanței energetice a clădirilor:

a) implementează mecanismul de control al certificatelor de performanță energetică, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare;

b) înaintează prescripții în cazul constatării neregulilor în legătură cu eliberarea certificatelor de performanță energetică, cu întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare;

c) constată și examinează contravenții în domeniul performanței energetice a clădirilor în modul și în cazurile stabilite în prezenta lege și în Codul contravențional.

În materie de certificare privind performanța energetică a clădirilor și a unităților de clădiri, relevăm că aceasta prezintă un aspect esențial pentru promovarea eficienței energetice în clădiri. Acest proces de certificare presupune evaluarea performanței energetice a unei clădiri și emiterea unui certificat care oferă informații cu privire la clasa de performanță energetică a acesteia. Prin impunerea certificării performanței energetice, legea încurajează proprietarii de clădiri să evalueze și să îmbunătățească eficiența energetică a proprietăților lor, ceea ce duce, în cele din urmă, la reducerea consumului de energie și a impactului asupra mediului.

Prevederi subsecvente pentru punerea în aplicare a normelor primare privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor au fost adoptate prin Hotărârea Guvernului nr. 621/2024 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire.

Astfel, Capitolul VI. Controlul certificatelor de performanță energetică, în vigoare din 26 martie 2025, reglementează aspectele dedicate implementării sistemului de control independent al certificatelor de performanță energetică. În acest context, potrivit pct. 75 și 76, INST urmează să creeze şi implementeze, în coordonare cu CNED, ***sistemul de control independent al certificatelor de performanţă energetică***, care prevede selectarea aleatorie cel puţin a unui procent semnificativ din punct de vedere statistic din totalul certificatelor de performanţă energetică întocmite anual, precum şi supunerea acestora unei verificări.

Controlul se bazează pe opţiunile indicate mai jos sau pe măsuri echivalente acestora:

(i) verificarea validităţii datelor de intrare ale clădirii sau ale unităţii acesteia pe baza cărora s-a întocmit certificatul de performanţă energetică şi a rezultatelor indicate în acesta;

(ii) verificarea datelor de intrare ale clădirii şi a rezultatelor din certificatul de performanţă energetică, inclusiv a recomandărilor formulate în acesta;

(ii) verificarea completă a datelor de intrare ale clădirii pe baza cărora s-a întocmit certificatul de performanţă energetică, verificarea completă a rezultatelor indicate în acesta, inclusiv a recomandărilor formulate, şi inspecţia la faţa locului a clădirii, dacă este posibil, pentru a se verifica concordanţa dintre informaţiile furnizate în certificatul de performanţă energetică și clădirea certificată.

Conform art. 35 lit. a) din Legea nr. 282/2023, proprietarul clădirii este obligat să se asigure că, la proiectarea unei clădiri viitoare, a unei unități noi a clădirii existente sau a lucrărilor de renovare majoră, sunt respectate cerințele minime de performanță energetică. Altfel, conform art. 37 alin. (2) din legea citată, pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 35 lit. a), proprietarii clădirilor poartă răspundere contravențională în conformitate cu Codul contravențional.

Conform art. 36 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 282/2023, evaluatorii energetici sunt obligați să prezinte autorității administrative cu funcții de supraveghere tehnică și control informațiile și documentele solicitate în legătură cu verificarea certificatelor de performanță energetică eliberate; și să execute, în termenele stabilite, prescripțiile autorității administrative cu funcții de supraveghere tehnică și control privind înlăturarea neregulilor depistate în legătură cu eliberarea certificatelor de performanță energetică.

Conform art. 36 alin. (2) lit. b) și c) din Legea nr. 282/2023, inspectorii sistemelor de încălzire și inspectorii sistemelor de ventilare și condiționare sunt obligați să prezinte autorității administrative cu funcții de supraveghere tehnică și control informațiile și documentele solicitate în legătură cu verificarea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare; să execute, în

termenele stabilite, prescripțiile autorității administrative cu funcții de supraveghere tehnică și control privind înlăturarea neregulilor depistate în legătură cu întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare.

Subsecvent, conform art. 37 alin. (3) din legea cadru, pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 36 alin. (1) lit. b) și c) și alin. (2) lit. b) și c), evaluatorii energetici, inspectorii sistemelor de încălzire și inspectorii sistemelor de ventilare și condiționare poartă răspundere contravențională în conformitate cu Codul contravențional.

În acest sens, este aplicabil art. 177 din Codul contravențional, care reglementează „Încălcarea legislației și a documentelor normative în amenajarea teritoriului, urbanism și construcții", stabilind un regim general de sancționare pentru abaterile din aceste domenii, acoperind un spectru larg de fapte – de la executarea lucrărilor de construcții fără documentație corespunzătoare până la nerespectarea cerințelor tehnice obligatorii.

Regimul sancționator cu relevanță directă pentru domeniul performanței energetice este cel prevăzut la art. 177 alin. (4^1) din Codul contravențional, care stabilește că *nerespectarea de către proprietarii clădirilor a cerințelor minime de performanță energetică la proiectarea unei clădiri viitoare, a unei unități noi a unei clădiri existente sau a lucrărilor de renovare majore* se sancționează cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, de la 600 la 900 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere (cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 9 luni la un an) și de la 1000 la 1500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice (cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 9 luni la un an).

Ținem să evidențiem faptul că Analiza funcțională a INST a identificat un obstacol juridic major în aplicarea sancțiunilor. Așadar, alineatul (4^1) din art. 177 vizează exclusiv proprietarii care nu respectă cerințele minime de performanță energetică, fără a prevedea sancțiuni aplicabile evaluatorilor energetici sau inspectorilor sistemelor tehnice care, potrivit Legii nr. 282/2023, au obligații legale expres stabilite. Or, art. 37 alin. (1) din Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor, prevede că nu doar proprietarii, ci și evaluatorii energetici, inspectorii sistemelor de încălzire și inspectorii sistemelor de ventilare și condiționare sunt obligați să-și exercite atribuțiile cu bună-credință. Mai mult, reiterăm art. 37 alin. (3) ce dispune că pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 36 alin. (1) lit. b) și c) și alin. (2) lit. b) și c), evaluatorii energetici, inspectorii sistemelor de încălzire și inspectorii sistemelor de ventilare și condiționare poartă răspundere contravențională în conformitate cu Codul contravențional.

Această lacună legislativă limitează capacitatea INST de a exercita funcțiile de control și constatare a contravențiilor, iar aplicarea mecanismului sancționator prevăzut de lege devine incompleteă, în lipsa unui temei normativ clar privind sancționarea celorlalți actori implicați.

La fel, această situație generează și un risc de neconformitate cu acquis-ul UE, în special cu Directiva 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor și Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică, care impun statelor membre asigurarea unor mecanisme eficiente de monitorizare și sancționare a tuturor actorilor implicați în procesul de certificare și inspecție energetică. Lipsa unui cadru contravențional complet poate compromite capacitatea Republicii Moldova de a demonstra transpunerea integrală și aplicarea efectivă a acestor directive.

Pentru înlăturarea acestui impediment, se impune completarea art. 177 din Codul contravențional, astfel încât mecanismul de răspundere instituit de Legea nr. 282/2023 să fie reflectat integral și să acopere toți actorii implicați – proprietari, evaluatori energetici și inspectori ai sistemelor tehnice.

Aici trebuie să menționăm că, Ministerul Energiei s-a preocupat de acest aspect și a elaborat modificările necesare, însă promovarea modificărilor la Codul contravențional nu poate fi efectuată de către ministere individual. Este vorba despre o practică instituționalizată, determinată de faptul că modificarea oricărui cod presupune o sistematizare complexă,

specifică procesului de codificare, care impune o abordare sistemică și coerentă, gestionată centralizat. Prin urmare, mizăm că Ministerul Justiției, în calitatea sa de organ central de specialitate al administrației publice responsabil de creaţia legislativă şi perfecţionarea legislaţiei, va asigura în regim prioritar elaborarea și promovarea proiectului de lege pentru modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008.

Astfel, Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor și Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, consolidează competența INST ca autoritate administrativă cu atribuții exprese în domeniul performanței energetice a clădirilor. În temeiul art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 282/2023, INST este desemnat să asigure controlul independent al certificatelor de performanță energetică, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare, atribuții care reclamă o delimitare clară a funcțiilor interne și adaptarea corespunzătoare a structurii instituționale.

Soluția optima pentru realizarea competenței în domeniul performanței energetice a clădirilor ar fi *instituirea unei subdiviziuni* în cadrul INST -„**Direcția controlul performanței energetice a clădirilor**”, cu o identitate funcțională clară și misiune proprie, care să asigure instituirea mecanismului de control al certificatelor de performanță energetică, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare, conform art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 282/2023.

Pentru estimarea numărului de unități necesare în cadrul Direcției, în condițiile în care certificarea și inspecția devin obligatorii pentru mii de clădiri în faze de construcție sau reabilitare, iar controlul va fi efectuat pe bază de eșantion anual, se propune un efectiv minim de 7 unități de personal (1 șef Direcție, 1 adjunct Direcție + 5 inspectori principali), care să permită:

-realizarea controlului respectării de către proprietari a cerințelor minime de performanță energetică la proiectarea unei clădiri viitoare, a unei unități noi a clădirii existente sau a lucrărilor de renovare majoră, inclusiv monitorizarea și documentarea cazurilor de neconformitate;

-gestionarea, în format electronic și documentar, a controlului certificatelor de performanță energetică a clădirilor și unităților de clădire, inclusiv verificarea conformității tehnico-informative a acestora;

-gestionarea, în format electronic și documentar, a rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare, cu asigurarea respectării cerințelor legale și tehnice aplicabile;

-aplicarea procedurilor statistice de selecție aleatorie și verificare de fond a conformității;

-întocmirea și înaintarea prescripțiilor în cazul constatării neregulilor în legătură cu eliberarea certificatelor de performanță energetică, cu întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare;

-constatarea și examinarea contravențiilor în domeniul performanței energetice a clădirilor în cazurile stabilite de lege;

-organizarea și arhivarea bazelor de date.

În concluzie, domeniul performanței energetice a clădirilor (PEC) se încadrează organic în domeniul construcțiilor și urbanismului, fără a fi necesară completarea domeniilor de competență ale INST. La nivel operațional, integrarea acestia ca subdiviziune specializată constituie o formulă echilibrată, care valorifică infrastructura funcțională existentă, dar asigură și specificitatea cerută de regimul normativ propriu al PEC.

Prin urmare, instituirea unei subdiviziuni specializate corespunde necesității de a consolida și delimita această nouă funcție a Inspectoratului de restul activităților sale de supraveghere tehnică și control de stat în domeniile atribuite. Noua Direcție va dispune de personal specializat, cu cunoștințe în domeniul evaluării energetice, tehnologiilor de eficiență energetică și reglementărilor aferente, și va colabora permanent cu instituția publică de suport — Centrul Național pentru Energie Durabilă — precum și cu evaluatorii energetici și

inspectorii sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare, calificați și înregistrați conform legii.

Această structură organizatorică va permite o abordare coerentă și eficientă a activităților de control prevăzute la art. 9 alin. (1) lit. a)–c) din Legea nr. 282/2023, inclusiv implementarea sistemului de control independent al certificatelor de performanță energetică a clădirilor în condițiile prevăzute la pct. 75–76 din HG nr. 621/2024, mecanismului de control al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare, conform Regulamentului privind inspecția sistemelor de încălzire și ale Regulamentului privind inspecția sistemelor de ventilare și condiționare, precum și exercitarea prerogativelor contravenționale prevăzute de art. 37 din aceeași lege, în conformitate cu Codul contravențional.

Prin instituirea acestei Direcții, INST își va putea îndeplini responsabilitățile în domeniul performanței energetice a clădirilor într-un mod specializat, coerent și eficient, cu cele necesare controlului de tip documentar, digital și tehnic asupra pieței certificatelor și inspecțiilor energetice.

2. Un alt aspect ce vizează conformarea actualei structuri a INST pentru alinierea la cerințele de performanță, transparență și conformitate instituțională, precum și pentru optimizarea utilizării resurselor umane în raport cu volumul și complexitatea atribuțiilor acestuia, îl constituie redistribuirea unităților de personal pe subdiviziuni și alocarea la subdiviziunea nou creată, în vederea asigurării corespunzătoare a activităților specifice instituției.

Or, procesul de modernizare instituțională și alinierea la standardele de eficiență administrativă impune adoptarea unor măsuri coerente de reorganizare, digitalizare și optimizare a fluxurilor interne de lucru, în vederea creșterii performanței instituționale.

În acest sens, se impune intervenția asupra structurii organizatorice existente, prin crearea, respectiv modificarea unor subdiviziuni interne, în scopul eficientizării procesului decizional, al clarificării competențelor și responsabilităților funcționale, precum și al unei mai bune corelări între atribuțiile stabilite prin actele normative și necesitățile reale de funcționare ale instituției.

Respectiv, se propune modificarea structurii INST/ statelor de personal cu crearea/modificarea unor subdiviziuni:

Actuală	Modificată	
Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială a instalațiilor sub presiune, mecanismelor de ridicat și cazanelor **– 9 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială a instalațiilor sub presiune, mecanismelor de ridicat și cazanelor – **8 unități**	- 1 unitate
Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială a obiectivelor chimico-tehnologice – **5 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială a obiectivelor chimico-tehnologice – **5 unități**	
Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială a obiectivelor de alimentare cu gaze și transport prin conducte magistrale **– 9 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială a obiectivelor de alimentare cu gaze și transport prin conducte magistrale – **8 unități**	- 1 unitate
Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială la folosirea subsolului – **5 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control securitate industrială la folosirea subsolului – **5 unități**	

Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și calității în construcții **– 19 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul urbanismului și construcțiilor – **19 unități**	
Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul geodeziei, cartografiei și geoinformaticii **– 5 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul geodeziei, cartografiei, geoinformaticii și cadastrului bunurilor imobile – **5 unități**	
Direcția supraveghere tehnică și controlul calității construcției drumurilor și producerii articolelor pentru construcții **– 8 unități**	Direcția supraveghere tehnică și controlul calității construcției drumurilor și producerii articolelor pentru construcții – **7 unități**	- 1 unitate
Direcția controlul utilizării investițiilor în construcții **– 8 unități**	Direcția controlul utilizării investițiilor în construcții **-7 unități**	- 1 unitate
Direcția supravegherea pieței și protecția consumatorilor - **6 unități**	Direcția supravegherea pieței și protecția consumatorilor – **7 unități**	+ 1 unitate
Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul apărării împotriva incendiilor și protecției civile **– 13 unități**	Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul apărării împotriva incendiilor și protecției civile – **10 unități**	- 3 unitate
Direcția evaluarea riscurilor, planificare, consultanță și monitorizare **– 8 unități**	Direcția planificare, coordonare și managementul intern – **6 unități**	- 2 unitate
Direcția juridică și resurse umane – **8 unități**	Direcția juridică - **5 unități**	-3 unități
	Secția resurse umane – 4 unități	+4 unități
Secția financiar-administrativă– **5 unități**	Direcția financiar-administrativă, patrimoniu și logistică – **5 unități**	
Serviciul tehnologia informației și comunicare cu mass-media – **2 unități**	Serviciul tehnologia informației și comunicare cu mass-media – **2 unități**	
Serviciul managementul documentelor și arhivă – **5 unități**	Secția managementul documentelor și arhivă – **5 unități**	
Nou creată	**Direcția controlul performanței energetice a clădirilor – 7 unități**	+7 unități
Subdiviziuni teritoriale desconcentrate:		
Direcția teritorială supraveghere tehnică și control Nord – **18 unități**	Direcția teritorială supraveghere tehnică și control Nord – **18 unități**	
Direcția teritorială supraveghere tehnică și control Sud – **13 unități**	Direcția teritorială supraveghere tehnică și control Sud – **13 unități**	

Concluzie: Astfel, în vederea creării Direcției controlul performanței energetice a clădirilor sunt prevăzute 7 unități de personal, care au fost redistribuite în urma optimizării mai multor direcții, după cum urmează: Direcția supraveghere tehnică și controlul calității construcției drumurilor și producerii articolelor pentru construcții – 1 unitate; Direcția controlul utilizării investițiilor în construcții – 1 unitate; Direcția

supraveghere tehnică și control în domeniul apărării împotriva incendiilor și protecției civile – 3 unități; Direcția supraveghere tehnică și control al securității industriale a instalațiilor sub presiune, mecanismelor de ridicat și cazanelor – 1 unitate; Direcția supraveghere tehnică și control al securității industriale a obiectivelor de alimentare cu gaze și transport prin conducte magistrale – 1 unitate.

Actualmente, INST se află într-un amplu proces de adaptare la cerințele cadrului legal actual și la principiile bunei guvernări publice, orientate spre eficiență, transparență și responsabilitate administrativă.

Prezentele propuneri au la bază următoarele acte normative și principii de drept:

Constituția Republicii Moldova, care, prin art. 96 și art. 102, stabilește principiile organizării administrației publice, bazate pe legalitate, eficiență și descentralizare;

Legea nr. 136/2017 privind Codul administrativ al Republicii Moldova, care consacră principiul bunei administrări, al proporționalității și al eficienței activității administrative;

Legea nr. 158/2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public, care prevede la art. 4 alin. (2) lit. g) necesitatea organizării structurilor interne în funcție de competențele și obiectivele instituției;

Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, care prevede la art. 9 alin. (1) lit. c) obligația autorităților administrative centrale de a-și organiza activitatea în baza principiilor managementului eficient, transparenței și responsabilității administrative.

Hotărârea Guvernului nr. 201/2009 privind implementarea sistemului de control intern managerial (CIM) în autoritățile publice, cu modificările ulterioare, care impune instituțiilor publice obligația de:

- elaborare a standardelor interne de control managerial,
- instituire de structuri de coordonare/monitorizare a CIM,
- gestionare a riscurilor și raportare periodică privind eficacitatea managementului intern.

Hotărârea Guvernului nr. 110/2022 privind Strategia Națională de Transformare Digitală a Sectorului Public, care stabilește responsabilitatea instituțiilor publice de a crea structuri responsabile de coordonarea digitalizării și interoperabilității administrative.

Standardele internaționale de guvernanță instituțională (SIGMA/OECD, ISO 9001/2015 privind managementul calității), care recomandă existența unei structuri dedicate coordonării proceselor administrative, evaluării interne și îmbunătățirii continue.

Principiile generale ale managementului public, consacrate de standardele Uniunii Europene, promovează eficiența administrativă, managementul bazat pe performanță și responsabilitatea managerială, scopul principal al reorganizării fiind consolidarea capacității administrative a INST, prin crearea unor structurilor interne specializate care să asigure:

- implementarea măsurilor aferente domeniului de planificare, coordonare a proceselor interne;
- monitorizarea și gestionarea mecanismelor de control intern managerial;
- elaborarea și aplicarea măsurilor necesare pentru eficientizarea activității instituției;
- planificarea strategică, analiza instituțională și managementul performanței;
- gestionarea programelor de dezvoltare organizațională;
- creșterea eficienței și calității actului administrativ.

1) Direcția planificare, coordonare și management intern este necesară pentru asigurarea unei coordonări eficiente a politicilor interne, elaborarea strategiilor de dezvoltare instituțională, perfecționarea mecanismelor de monitorizare a performanței, precum și controlul intern managerial.

În prezent, atribuțiile legate de managementul instituțional nu sunt atribuite unei subdiviziuni concrete, ceea ce generează dificultăți în gestionare și coordonare, precum și lipsa unei viziuni unificate asupra dezvoltării organizaționale.

Respectiv, Direcția va centraliza funcțiile de planificare, monitorizare și control managerial, contribuind la uniformizarea proceselor interne, claritatea responsabilităților și reducerea riscurilor organizaționale.

Supletiv, va consolida sistemului de control intern managerial (CIM) și conformitate instituțională, în vederea asigurării implementării unitare a standardelor CIM, gestionarea riscurilor, monitorizarea conformității cu cadrul normativ și pregătirea pentru audituri interne și externe.

Direcția va asigura pregătirea scenariilor strategice, planurilor de continuitate operațională și adaptarea rapidă a activității INST la cerințele de politici publice sau modificări legislative.

Modificarea Direcției reprezintă un pas esențial pentru trecerea de la un model administrativ fragmentat la unul coerent, strategic și orientat spre performanță, oferind conducerii INST instrumentele necesare pentru o guvernanță modernă, transparentă și responsabilă.

2) Direcției financiar-administrativă, patrimoniu și logistică va contribui la gestionarea unitară și transparentă a resurselor financiare și materiale, la buna administrare a patrimoniului public, la monitorizarea cheltuielilor bugetare și la implementarea unui sistem eficient de suport logistic pentru toate subdiviziunile instituției.

Crearea acestei structuri urmărește optimizarea proceselor administrative, creșterea eficienței operaționale și asigurarea unui management responsabil al bunurilor publice aflate în administrarea instituției.

În prezent, activitățile de natură logistică și patrimonială sunt dispersate între mai multe subdiviziuni ale INST, fără o structură dedicată care să coordoneze unitar gestionarea resurselor materiale și tehnice.

Această situație generează dificultăți în monitorizarea patrimoniului și a mijloacelor fixe, întârzieri în procesul de achiziție și distribuire a bunurilor, lipsa unei evidențe centralizate a reparațiilor, întreținerilor și consumurilor interne, neuniformitate în aplicarea procedurilor administrative interne.

Adițional, va asigura o coordonare centralizată, transparență și responsabilitate sporită în utilizarea resurselor publice.

Obiectivele principale ce țin de domeniul logistic și patrimoniu este gestionarea și evidența patrimoniului instituției (bunuri mobile și imobile), organizarea și coordonarea logistică a activităților interne, asigurarea întreținerii, reparațiilor și modernizării bazei materiale, administrarea parcului auto și gestionarea transportului intern, planificarea necesarului de bunuri și servicii de uz instituțional, implementarea unui sistem eficient de evidență și raportare a bunurilor publice.

Având în vedere argumentele de ordin juridic, organizatoric și funcțional expuse supra, considerăm oportun modificarea denumirii unor subdiviziuni cât și crearea și a Direcției financiar-administrative, patrimoniu și logistică în cadrul INST, în scopul consolidării capacității administrative și al alinierii la standardele moderne de eficiență administrativă.

3) Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul urbanismului și construcțiilor, modificarea denumirii Direcției supraveghere tehnică și control în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și calității în construcții în Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul urbanismului și construcțiilor se justifică prin necesitatea armonizării structurii instituționale și a terminologiei utilizate conform prevederilor Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023.

Noua denumire reflectă mai clar și concis competențele funcționale ale subdiviziunii, în contextul în care Codul urbanismului și construcțiilor reglementează în mod integrat activitățile de urbanism, autorizare, proiectare, executare, exploatare și control în construcții, inclusiv aspectele aferente amenajării teritoriului. Totodată, utilizarea sintagmei „urbanism și construcții” asigură:

-uniformizarea terminologiei juridico-administrative cu cadrul normativ în vigoare;
- eliminarea suprapunerilor și redundanțelor terminologice;
- reflectarea caracterului complex și integrat al proceselor reglementate de Cod;
- claritatea atribuțiilor instituționale și a domeniilor de competență ale direcției;

- eficientizarea actului administrativ și a procesului de coordonare și control în domeniile respective.

Prin urmare, modificarea propusă are drept scop alinierea denumirii subdiviziunii la conceptele și principiile consacrate de Codul urbanismului și construcțiilor, precum și consolidarea coerenței instituționale și normative.

4) **Secția managementul documentelor și arhivă** reorganizarea Serviciului managementul documentelor și arhivă este justificată prin necesitatea consolidării capacităților administrative și funcționale ale subdiviziunii, în contextul volumului sporit de activitate, al complexității proceselor de gestionare a documentelor și arhivării, precum și al necesității asigurării unui control intern eficiente asupra circuitului documentelor.

Totodată, menținerea personalului existent prin aplicarea minimă a unei majorări salariale corespunzătoare, este justificată juridic și administrativ prin:

- necesitatea asigurării activității instituționale și păstrării personalului calificat;
- creșterea responsablităților funcționale și a volumului de lucru afferent noii structure organizatorice;
- aplicarea principiilor stabilității funcției publice și motivării personalului;
- prevenirea fluctuației cadrelor și menținerea eficienței operaționale a subdiviziunii;
- respectarea principiilor eficienței administrative și bunei funcționări a autorității publice.

Prin urmare, reorganizarea subdiviziunii și menținerea personalului motivat financiar urmăresc consolidarea capacității administrative a instituției, creșterea eficienței managementului documentelor și asigurarea unui nivel corespunzător de responsabilitate și profesionalism în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

În context, în vederea minimizării cheltuielilor financiare, Inspectoratul a identificat din cadrul structurii organizaționale existente 7 unități de personal, pentru completarea subdiviziunii nou-create.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivul principal al proiectului constă în adaptarea cadrului normativ privind organizarea și funcționarea Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică (INST) la structura tip, prevăzută de Hotărârea Guvernului 284/2025, Legea nr.778/2001 cu privire la geodezie, cartografie și geoinformatică, care prevede controlul măsurătorilor terestre pentru crearea și modificarea datelor spațiale din baza de date a cadastrului bunurilor imobile cât și noilor atribuții stabilite de Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor. În acest sens, proiectul urmărește:

- completarea funcțiilor INST cu atribuțiile de control și supraveghere prevăzute la art. 9 alin. (1) din Legea nr. 282/2023;
- completarea funcțiilor INST cu atribuțiile de control și supraveghere prevăzute la art. art. 8^2 lit. k) din Legea nr. 778/2001;
- crearea Direcției controlul performanței energetice a clădirilor (7 unități);
- reorganizarea Direcției supraveghere tehnică și control în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și calității în construcții în Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul urbanismului și construcțiilor;
- reorganizarea Direcției supraveghere tehnică și control în domeniul geodeziei, cartografiei și geoinformaticii în Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul geodeziei, cartografiei, geoinformaticii și cadastrului bunurilor imobile
- reorganizarea Direcției evaluarea riscurilor, planificare, consultanță și monitorizare în Direcția planificare, coordonare și management intern;
- reorganizarea Secției financiar-administrative în Direcția financiar-administrativă, patrimoniu și logistică;
- reorganizarea Serviciului managementul documentelor și arhivă în Secția managementul documentelor și arhivă.

Ce ține de crearea noilor subdiviziuni, personalul necesar va fi asigurat prin redistribuirea funcțiilor existente din cadrul statului de personal actual și/sau prin deblocarea funcțiilor aflate în moratoriu (37 unități). Măsura respectivă nu implică majorări ale efectivului ci urmărește utilizarea eficientă a resurselor umane disponibile.

Astfel, atribuțiile INST vor fi extinse, după cum urmează:

1) implementarea mecanismului de control al certificatelor de performanță energetică a clădirilor, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, de ventilare și de condiționare a aerului;

2) verificarea validității datelor de intrare ale clădirii sau ale unităţii acesteia pe baza cărora s-a întocmit certificatul de performanţă energetică şi a rezultatelor indicate în acesta;

3) verificarea datelor de intrare ale clădirii şi a rezultatelor din certificatul de performanţă energetică, inclusiv a recomandărilor formulate în acesta;

4) efectuarea inspecţiei la faţa locului a clădirii, dacă este posibil, pentru a se verifica concordanţa dintre informaţiile furnizate în certificatul de performanţă energetică şi clădirea certificată;

5) înaintarea prescripțiilor în cazul constatării neregulilor în legătură cu eliberarea certificatelor de performanță energetică a clădirilor și cu întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, de ventilare și de condiționare a aerului;

6) constatarea și examinarea contravențiilor, aplicarea sancțiuni în domeniul performanței energetice a clădirilor, în conformitate cu prevederile Legii nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor și ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008;

7) efectuează controlul măsurătorilor terestre pentru crearea și modificarea datelor spațiale din baza de date a cadastrului bunurilor imobile.

Referitor la instituirea unei subdiviziuni distincte, Direcția controlul performanței energetice a clădirilor, cu un profil specific orientat spre verificarea certificatelor de performanță energetică și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare.

În vederea realizării acestui obiectiv, Direcția controlul performanței energetice a clădirilor este creată din 7 unități de personal (1 șef Direcție, 1 adjunct Direcție și 5 inspectori principali), care vor asigura:

- verificarea respectării cerințelor minime de performanță energetică la proiectarea și renovarea clădirilor;
- gestionarea, în format electronic și documentar, a certificatelor de performanță energetică și a rapoartelor de inspecție;
- aplicarea procedurilor statistice de control aleatoriu și verificare de fond;
- constatarea și examinarea contravențiilor, precum și aplicarea prescripțiilor și măsurilor corective în caz de neconformitate.

Această structură funcțională dedicate va permite organizarea eficientă a unui mecanism operațional și coerent de control în domeniul performanței energetice a clădirilor, fără suprapunere cu activitatea clasică de inspecție în teren, specifică domeniului construcțiilor și urbanismului. Ea va contribui la consolidarea unui cadru de conformitate tehnică și juridică în domeniul performanței energetice, în beneficiul autorităților, al beneficiarilor finali și al mediului.

În consecință, rezultatele scontate după implementarea proiectului sunt: *(i)* instituirea unui cadru organizatoric și funcțional adecvat pentru aplicarea integrală a Legii nr. 282/2023; *(ii)* creșterea gradului de conformitate a pieței construcțiilor cu cerințele de performanță energetică; *(iii)* asigurarea unui control eficient, transparent și documentat asupra certificatelor și rapoartelor tehnice, cu reducerea riscului de certificate neconforme; *(iv)* consolidarea capacității administrative a INST, prin specializarea personalului și delimitarea clară a atribuțiilor.

Implementarea măsurilor propuse va produce efecte măsurabile în termen de 12–18 luni de la intrarea în vigoare a hotărârii, prin constituirea și funcționalizarea Direcției PEC și

atingerea unui grad de acoperire de minimum 5% din totalul certificatelor emise anual (conform art. 36 alin. (3) din Legea nr. 282/2023).

Procesul de modernizare instituțională și alinierea la standardele de eficiență administrativă impune adoptarea măsurilor coerente de reorganizare, digitalizare și optimizare a fluxurilor interne de lucru, în vederea creșterii performanței instituționale.

Intervenția asupra structurii organizatorice existente, prin crearea, respectiv modificarea unor subdiviziuni interne, are ca scop eficientizarea procesului decizional, al clarificării competențelor și responsabilităților funcționale, precum și al unei mai bune corelări între atribuțiile stabilite prin actele normative și necesitățile reale de funcționare ale instituției.

Respectiv, crearea/modificarea/reorganizarea structurii/statelor de va contribui la creșterea eficienței activităților administrative și tehnice, gestionarea unitară și transparentă a patrimoniului public și îmbunătățirea managementului logistic instituțional.

În contextul necesităților privind crearea și consolidarea capacităților subdiviziunilor interne pentru realizarea activităților pe segmentele menționate supra, inclusiv prin demararea procedurilor pentru recrutarea personalului, prezenta hotărâre va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul de elaborare a proiectului au fost analizate statului de personal al INST din perspectiva atribuțiilor specifice, a cadrului normativ aplicabil și a impactului activității desfășurate asupra asigurării conformității cu cerințele de siguranță, calitate și reglementare în domeniul atribuit, precum și asupra protecției consumatorilor prin supravegherea pieței produselor nealimentare din aceste sectoare, pentru a constata dacă și în ce măsură domeniul PEC poate fi absorbit în mod organic în cadrul INST, în baza competențelor existente și a infrastructurii funcționale disponibile.

Se constată că INST are un profil funcțional predominant operațional, cu misiunea de a asigura, prin activități de supraveghere și control, respectarea cadrului normativ în domeniile urbanismului, amenajării teritoriului și calității construcțiilor.

Aditional, a fost analizată și prin prisma prevederilor pct. 2^1 din Metodologia cu privire la completarea şi avizarea statului de personal, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 201/2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public care *interzice instituirea în cadrul autorității publice a posturilor care implică sarcini similare celor de exercitare a prerogativelor de putere publică în afara celor stabilite în statul de personal, inclusiv dacă funcțiile publice cu atribuții similare posturilor care se doresc a fi instituite sunt stabilite în statul de personal și nu sunt ocupate*.

În cazul de față, atribuțiile vizate pentru *Direcția controlul performanței energetice a clădirilor* nu sunt similare, întrucât *(i)* domeniul PEC se bazează pe control documentar post-factum, fără intervenție directă în fazele de execuție; *(ii)* activitatea PEC implică un ciclu distinct de inspecție, proceduri, platforme informatice, metode de selecție aleatorie a certificatelor și interacțiune cu CNED, alte centre de suport tehnic și energetic, aspecte care nu se regăsesc în profilul funcțional al INST.

Totuși, *natura specifică a activităților legate de PEC* — în special accentul pe verificare post- factum, analiza de date, examinarea certificatelor de performanță energetică și rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire sau a sistemelor de ventilare și condiționare elaborate de alți profesioniști (evaluatori energetici, inspectori ai sistemelor de încălzire și inspectori ai sistemelor de ventilare și condiționare). Sarcina atribuită prin Regulamentul privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 621/2024, care prevede constituirea unui sistem de control independent al certificatelor de performanță energetică, cu obligația de a selecta aleatoriu cel puțin a unui procent semnificativ din punct de vedere statistic din totalul certificatelor de performanță energetică întocmite anual, le plasează

(aceste activități legate de PEC) în afara modelului clasic de inspecție periodică și le apropie de o logică de audit, analiză și supraveghere tehnico- juridică, necesitând o capacitate operațională specifică și un profil profesional diferit.

De asemenea, INST verifică, din oficiu sau la sesizarea CNED, rapoartele identificate ca fiind neconforme de către softul specializat de întocmire a rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire/de întocmire a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare. După caz, reprezentanții INST realizează verificarea la fața locului a clădirii sau a unității de clădire, cu respectarea prevederilor Legii nr. 282/2023, ale Regulamentului privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire, aprobat prin HG nr. 621/2024, ale Regulamentului privind inspecția sistemelor de încălzire și ale Regulamentului privind inspecția sistemelor de ventilare și condiționare.

Astfel, conform art. 36 alin. (3) din Legea nr. 282/2023, INST nu realizează inspecții tehnice propriu-zise, ci verifică rapoartele de inspecție întocmite de către inspectorii sistemelor de încălzire și inspectorii sistemelor de ventilare și condiționare, transmise sau identificate prin softul specializat ca fiind neconforme. Această funcție de control posterior se înscrie într-o logică de supraveghere a calității procesului și nu substituie rolul operațional al inspectorilor.

În cele din urmă, și volumul de muncă anticipat pe segmentul PEC (care va crește progresiv odată cu aplicarea generalizată a cerințelor din Legea nr. 282/2023), impune o abordare organizatorică autonomă.

Lipsa de intervenție normativă ar fi generat riscuri majore, inclusiv imposibilitatea implementării mecanismului de control prevăzut de Legea nr. 282/2023, creșterea riscului de emitere a certificatelor de performanță energetică neconforme, afectarea protecției consumatorilor și expunerea Republicii Moldova la riscul de neconformitate față de angajamentele europene privind eficiența energetică a clădirilor.

Prin urmare, crearea Direcției controlul performanței energetice a clădirilor din 7 unități reprezintă singura opțiune viabilă și proporțională, care răspunde exigențelor legale și permite implementarea eficientă a noilor atribuții ale INST.

Analogic, crearea/modificarea/reorganizarea structurii INST/statelor de personal va contribui la creșterea eficienței activităților administrative și tehnice, gestionarea unitară și transparentă a patrimoniului public și îmbunătățirea managementului logistic instituțional.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Prin Legea nr. 282/2023, INST este învestit cu un rol esential în domeniul performanței energetice a clădirilor. Această lege stabilește un cadru clar pentru consolidarea calității în domeniul performanței energetice, iar implicarea INST este una multidimensională, ce vizează atât componenta de verificare documentară și tehnică, cât și exercitarea prerogativelor contravenționale.

În baza art. 9 din Legea nr. 282/2023, INST implementează mecanismul de control al certificatelor de performanță energetică și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare. Acest mecanism presupune evaluarea conținutului și conformității documentelor tehnice întocmite de evaluatorii energetici și de inspectorii sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare ale clădirilor, dar și posibilitatea de a interveni prin prescripții corective, în cazul în care sunt constatate nereguli. Conform aceleiași prevederi legale, INST este competent să constate și să examineze contravenții în domeniu, în cazurile reglementate de lege și Codul contravențional.

De asemenea, conform art. 35 și 36 din Legea nr. 282/2023, INST are dreptul să solicite informații și documente atât de la proprietarii clădirilor, cât și de la evaluatorii și inspectorii implicați, și să efectueze verificări inclusiv la fața locului, în vederea confirmării veridicității certificatelor de performanță energetică și rapoartelor privind inspecția sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare. În completare, potrivit art. 36 alin. (3), INST are obligația de a reacționa la identificarea de neconformități semnalate de softul specializat, inclusiv prin demararea verificărilor documentare sau în teren.

În paralel, Legea prevede ca activitatea de control exercitată de INST să fie sprijinită de instituția publică de suport — Centrul Național pentru Energie Durabilă —, în special în procesul de verificare a datelor generate prin platformele specializate de elaborare a certificatelor de performanță energetică și rapoartelor privind inspecția sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare. Pe lângă controlul documentar, INST poate efectua, după caz, verificări la fața locului pentru a constata concordanța dintre datele certificate și realitatea fizică a clădirii.

Aici este de menționat art. 366 alin. (2) din Codul urbanismului și construcțiilor ce stabilește că, controlul de stat al calității în construcții reprezintă un sistem de inspecții, efectuate de către Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, precum și de alte organe de control cu atribuții specifice, stabilite prin lege, precum Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Agenția de Inspectare a Monumentelor. *Controalele independente ale certificatelor de performanță energetică și ale rapoartelor de inspecție periodică a sistemelor de încălzire și de inspecție periodică a sistemelor de climatizare se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor*.

În subsidiar, potrivit pct. 75 din Regulamentul privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 621/2024, care detaliază aplicarea normelor Legii nr.282/2023, INST urmează să creeze și să implementeze un sistem de control independent al certificatelor de performanță energetică. Acesta implică selectarea aleatorie a unui eșantion reprezentativ din totalul certificatelor întocmite anual și supunerea acestora unui proces riguros de analiză, care poate merge până la verificarea completă a datelor tehnice și la inspecții la fața locului, în vederea asigurării conformității cu realitatea fizică a clădirii.

Astfel, potrivit pct. 76 din Regulamentul citat, controlul efectuat de către INST se bazează pe opţiunile indicate mai jos sau pe măsuri echivalente acestora:

76.1. verificarea validităţii datelor de intrare ale clădirii sau ale unităţii acesteia pe baza cărora s-a întocmit certificatul de performanţă energetică şi a rezultatelor indicate în acesta;

76.2. verificarea datelor de intrare ale clădirii şi a rezultatelor din certificatul de performanţă energetică, inclusiv a recomandărilor formulate în acesta;

76.3. verificarea completă a datelor de intrare ale clădirii pe baza cărora s-a întocmit certificatul de performanţă energetică, verificarea completă a rezultatelor indicate în acesta, inclusiv a recomandărilor formulate, şi inspecţia la faţa locului a clădirii, dacă este posibil, pentru a se verifica concordanţa dintre informaţiile furnizate în certificatul de performanţă energetică şi clădirea certificată.

Deși, din punct de vedere formal, cadrul juridic actual (în special Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 și Legea nr. 282/2023) permite încadrările funcționale ale activităților legate de performanța energetică a clădirilor (PEC) în domeniul „construcții și urbanism", o analiză detaliată a conținutului acestor activități relevă faptul că PEC presupune un regim operațional distinct, care se delimitează treptat de supravegherea tehnică clasică din construcții.

La prima vedere, componentele PEC care vizează proiectarea, execuția, autorizarea și controlul calității clădirilor pot fi absorbite în mod organic în domeniul construcțiilor. Această integrare este susținută de aplicabilitatea Codului urbanismului și construcțiilor asupra lucrărilor de renovare majoră, în sensul Legii 282/2023; includerea expresă a eficienței energetice ca cerință fundamentală în art. 335 din Cod; statutul performanței energetice ca element de calitate în construcții; atribuțiile INST în baza art. 366 din Cod privind controlul calității construcțiilor.

Totuși, această abordare nu este suficientă, iar integrarea mecanică a PEC în domeniul construcțiilor riscă să ignore caracterul hibrid și specificitatea proceselor pe care INST trebuie să le supravegheze în temeiul Legii nr. 282/2023. În mod justificat, se conturează necesitatea unei *delimitări funcționale a PEC ca domeniu distinct*, pe următoarele temeiuri:

Activitățile de control în domeniul PEC se concentrează nu pe lucrări fizice, ci pe:

verificarea documentelor tehnice digitale (certificate de performanță energetică și rapoarte de inspecție);

validarea modelelor de calcul energetic și a datelor introduse de persoane fizice autorizate;

controlul conținutului și respectării metodologiilor tehnice din afara sistemului clasic al reglementărilor din construcții;

supravegherea indirectă a pieței serviciilor energetice și a actorilor implicați în certificare.

Activitățile se exercită preponderent post-factum, prin verificări documentare, statistice, informatice, fără inspecție directă în teren – deci nu pe modelul tradițional de control din construcții (care se desfășoară etapizat, fizic, la fața locului).

Mecanismul de control independent, instituit prin HG nr. 621/2024, precum și mecanismul de control al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare prevăzut de HG nr. 1325/2016 și HG nr. 1103/2018, este paralel și diferit de cel reglementat prin Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat. El vizează controlul de conformitate tehnico-informatică, nu de execuție fizică.

Subiecții vizați de controlul PEC – evaluatorii energetici, inspectorii sistemelor de încălzire, inspectorii sistemelor de ventilare și condiționare – nu sunt antreprenori în construcții, ci specialiști autorizați în afara cadrului tradițional al proiectanților, executanților și diriginților de șantier.

În acest context, INST nu intervine în construcție, ci în piața serviciilor tehnice conexe clădirii, cu o funcție ce se apropie mai mult de audit tehnico-normativ și supraveghere de reglementare, decât de inspecția în șantier.

În consecință, PEC include componente funcționale și de reglementare care depășesc domeniul clasic al construcțiilor și urbanismului. În mod obiectiv, activitățile de control și reglementare în domeniul performanței energetice a clădirilor reprezintă un segment de activitate distinct în cadrul INST.

Deși legătura dintre performanța energetică și domeniul construcțiilor este evidentă prin natura obiectului – clădirile – și etapa în care se manifestă o parte dintre obligațiile reglementate (proiectare, execuție, recepție), activitățile reglementate de Legea nr. 282/2023 au o finalitate specifică și un regim distinct față de cel prevăzut de Codul urbanismului și construcțiilor.

Activitatea desfășurată de INST în domeniul construcțiilor și urbanismului are, în principal, un caracter preventiv, cu accent pe supravegherea calității lucrărilor de construcție, respectarea cerințelor tehnico- normative privind execuția, autorizarea și comportarea construcțiilor în timp. Aceasta se exercită în baza Codului nr. 434/2023, prin acțiuni de control în teren și inspecție a respectării cerințelor de calitate, în baza listelor de verificare, în etape critice ale execuției lucrărilor, însoțite de constatarea contravențiilor în domeniu.

În schimb, atribuțiile prevăzute în Legea nr. 282/2023 pentru INST în domeniul performanței energetice a clădirilor vizează, cu precădere, exercitarea unui control tehnic asupra conținutului și conformității unor acte specifice – certificate de performanță energetică și rapoarte de inspecție – care sunt întocmite de specialiști autorizați în baza unor proceduri digitale și care pot fi verificate inclusiv în lipsa unui contact fizic cu clădirea.

În acest context, rolul INST se apropie mai degrabă de o autoritate cu funcții de control asupra procesului de certificare și de supraveghere a pieței serviciilor energetice, decât de o autoritate care intervine în procesul fizic de edificare a construcției. Mai mult, activitatea de control exercitată se fundamentează pe analiza datelor introduse în platforme informatice, validarea modelelor de calcul și respectarea metodologiilor tehnice specifice performanței energetice, care nu sunt parte integrantă a cadrului normativ privind calitatea în construcții.

Totodată, controlul independent în legătură cu verificarea certificatelor de performanță energetică, instituit prin Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 621/2024, presupune un regim aparte de lucru, cu obligația de a selecta anual un eșantion reprezentativ de documente întocmite de operatori privați, într-un mod statistic, nesuprapus cu logica riscurilor utilizată în controalele clasice din domeniul construcțiilor. Aceasta

conferă activității un caracter mai apropiat de supravegherea unei piețe reglementate decât de inspecția executării unei lucrări.

La fel, în partea ce ține de controlul rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a sistemelor de ventilare și condiționare (mecanismul cărora va fi descris în detaliu în Regulamentul privind inspecția sistemelor de încălzire și Regulamentul privind inspecția sistemelor de ventilare și condiționare, care urmează a fi aprobate în redacție nouă), INST are rolul secundar, de verificare ulterioară a rapoartelor întocmite de inspectori.

Potrivit art. 36 alin. (2) din Legea nr. 282/2023, responsabilitatea principală privind efectuarea inspecțiilor tehnice a sistemelor de încălzire și sistemelor de ventilare și condiționare revine inspectorilor sistemelor de încălzire și inspectorilor sistemelor de ventilare și condiționare, cu întocmirea rapoartelor corespunzătoare.

Astfel, conform art. 36 alin. (3) din aceeași lege, INST nu realizează inspecții tehnice propriu-zise, ci verifică rapoartele de inspecție transmise sau identificate prin softul specializat ca fiind neconforme; poate solicita asistența CNED pentru clarificări tehnice; în cazuri justificate, poate realiza verificări suplimentare la fața locului, dar doar în scopul confirmării datelor din rapoarte, nu al executării directe a inspecției.

Această funcție de control posterior se înscrie într-o logică de supraveghere a calității procesului și nu substituie rolul operațional al inspectorilor calificați.

Având în vedere cele expuse, atribuțiile atribuite INST în domeniul performanței energetice a clădirilor, deși conexe ca obiect, nu pot fi considerate drept o extensie naturală a domeniului construcții și urbanism. Ele reprezintă un set de responsabilități cu regim propriu, instrumente proprii și obiective distincte – centrate pe controlul conformității datelor energetice, evaluarea tehnică a documentației și disciplinarea profesiilor implicate în certificare și inspecție.

Din această perspectivă, includerea acestor atribuții într-o subdiviziune specializată este nu doar justificată, ci necesară pentru delimitarea conceptuală, metodologică și operațională a activității în domeniul performanței energetice a clădirilor. Această abordare ar permite o mai clară configurare a competențelor, resurselor umane și instrumentelor aferente noii funcții delegate de legislativ către Inspectorat.

Actualmente, conform pct. 11, subpct. 2) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 391/2023, Inspectoratul realizează următoarele funcții în domeniul construcțiilor și urbanismului:

(i) *funcțiile stabilite la art. 21 din Legea nr. 721/1996 privind calitatea în construcții*[2]

Controlul de stat al calităţii în construcţii cuprinde inspecţii la factorii implicaţi în proiectarea, execuţia, exploatarea şi postutilizarea construcţiilor, producerea materialelor şi articolelor pentru construcţii, privind existenţa şi respectarea sistemului calităţii.

Art. 334 din Codul urbanismului și construcțiilor stipulează expres componentele sistemului calității în construcții.

Articolul 334. Componentele sistemului calității în construcții

(1) Sistemul calității în construcții reprezintă un ansamblu de structuri organizatorice, de responsabilități, de regulamente și reguli, de proceduri și mijloace, care contribuie la realizarea calității construcțiilor la toate etapele de concepere, proiectare, execuție, exploatare, urmărire a comportării în exploatare, verificare a calității proiectării și a execuției construcțiilor, precum și de postutilizare a construcțiilor.

(2) Sistemul calității în construcții cuprinde următoarele componente:

a) elaborarea normativelor tehnice în construcții;

b) elaborarea și expertizarea documentației de amenajare a teritoriului și de urbanism;

c) elaborarea documentației de proiect;

d) verificarea și expertizarea documentației de proiect;

[2] Legea nr. 721/1996 privind calitatea în construcții a fost abrogată prin Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, în vigoare din 30.01.2025, respectiv norma de trimitere va fi modificată cu referința la Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023

e) atestarea specialiștilor care desfășoară activitate în construcții și contractarea unor lucrători calificați, care să dețină acte ce atestă calificarea acestora, conform nomenclatorului lucrărilor de construcții care se execută;

f) managementul calității în construcții și asigurarea calității în construcții;

g) desfășurarea activității metrologice în construcții;

h) asigurarea calității produselor pentru construcții;

i) acreditarea organismelor de evaluare a conformității în domeniul construcțiilor;

j) efectuarea evaluărilor tehnice în construcții;

k) recepția construcțiilor;

l) urmărirea comportării în exploatare a construcțiilor și efectuarea intervențiilor în timp asupra construcțiilor existente;

m) postutilizarea construcțiilor și gestionarea deșeurilor din construcții și demolări;

n) controlul de stat al calității în construcții;

o) autorizarea lucrărilor de construcții.

(ii) *funcțiile stabilite la art. 68 din Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului*[3]

Conform art. 68 alin. (1) din Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, controlul de stat asupra activității de urbanism și de amenajare a teritoriului este exercitat de către personalul serviciului specializat al organului central de specialitate al administrației publice în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului sau al serviciilor specializate descentralizate ale acestui organ din raioane și din municipii.

Iar, în perimetrul unităţilor administrativ-teritoriale, controlul asupra activităţii în domeniul urbanismului şi amenajării teritoriului este exercitat de autorităţile administraţiei publice locale.

(iii) *funcțiile stabilite la art. 56 din Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe*

În partea ce ține de controlul asupra reconstrucției încăperilor și finalizarea lucrărilor de reconstrucție, art. 56 alin. (1) din Legea cu privire la locuințe stipulează că, controlul respectării documentației de proiect pentru lucrările de reconstrucție și a condițiilor prevăzute în autorizația de construire pentru execuția lucrărilor respective este pus în sarcina proprietarilor și a administratorului/gestionarului, precum și a autorităților administrației publice locale.

Iar în cazul în care lucrările de reconstrucție afectează structura de rezistență a construcției, controlul se efectuează de către INST, în baza solicitării autorității administrației publice locale (a se vedea alin. (2) al art. 56 din Legea cu privire la locuințe).

Realizarea activitatății de supraveghere tehnică și control de stat în domeniile construcție și urbanism, precum și a activităților de supraveghere a pieței și protecția consumatorilor în sfera siguranței produselor nealimentare din aceste domenii este efectuată de către inspectorii din cadrul următoarelor subdiviziuni interne ale INST:

1. Direcția supraveghere tehnică și control în domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și calității în construcții

2. Direcția supraveghere tehnică și controlul calității construcției drumurilor și producerii articolelor pentru construcții

3. Direcția controlul utilizării investițiilor în construcții

Subdiviziunea domeniului PEC necesită o abordare, care să să extindă profilul operațional existent. Prin urmare, activitatea INST în domeniul performanței energetice a clădirilor se distinge de activitatea de supraveghere tehnică prin accentul pus pe controlul calității actului tehnic (control al certificatelor de performanță energetică și al al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare), gestionarea riscurilor documentare și intervenția punctuală prin prescripții și sancțiuni. Este un domeniu bazat pe verificare post- factum, fără caracter de inspecție continuă în teren, dar cu un impact important asupra disciplinei în domeniul performanței energetice și protecției beneficiarului final.

[3] Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului a fost abrogată prin Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, în vigoare din 30.01.2025

Această intervenție instituțională va contribui la edificarea unei culturi a conformității în sectorul energetic al clădirilor și la atingerea obiectivelor naționale privind eficiența energetică și reducerea emisiilor.

Adoptarea proiectului va genera impact asupra sectorului public prin instituirea unei subdiviziuni interne specializate în domeniul performanței energetice a clădirilor în cadrul Inspectoratului, creat din 7 unități de personal. Această măsură este necesară pentru a asigura implementarea eficientă a prevederilor Legii nr. 282/2023 și pentru a delimita clar atribuțiile de control în domeniul PEC față de domeniile urbanismului și construcțiilor.

Modificările propuse vizează instituirea *Direcției controlul performanței energetice a clădirilor*. Noua Direcție va avea o identitate funcțională distinctă și o misiune proprie, orientată spre instituirea și exercitarea mecanismului de control al certificatelor de performanță energetică, precum și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare, conform prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea nr. 282/2023 și actelor normative subsecvente.

Direcția controlul performanței energetice a clădirilor are misiunea de a asigura supravegherea respectării cerințelor legale în domeniul performanței energetice a clădirilor, prin verificarea calității certificatelor de performanță energetică a clădirilor, a rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare, precum și prin constatarea și examinarea contravențiilor în cazurile prevăzute de lege. Activitatea Direcției contribuie la creșterea eficienței energetice în sectorul construcțiilor, la reducerea consumului de energie și la promovarea unui fond locativ durabil din punct de vedere energetic.

În vederea realizării misiunii sale, *Direcția controlul performanței energetice a clădirilor* exercită următoarele funcții de bază:

a) implementarea sistemului de control independent al certificatelor de performanță energetică a clădirilor;

b) implementarea mecanismului de control al rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare;

c) verificarea respectării cerințelor de performanță energetică în procesul de proiectare, construire și renovare a clădirilor;

d) aplicarea regimului de prescripții în cazul constatării neregulilor în documentele tehnice întocmite de specialiști autorizați;

e) constatarea și examinarea contravențiilor în domeniul performanței energetice a clădirilor, în cazurile și condițiile prevăzute de lege;

f) cooperarea cu instituția publică de suport (CNED) pentru obținerea informațiilor și asistenței tehnice necesare în exercitarea atribuțiilor.

Pentru exercitarea funcțiilor sale, *Direcția controlul performanței energetice a clădirilor* are următoarele atribuții specifice:

a) pentru asigurarea controlului certificatelorde performanță energetică a clădirilor:

-organizează și implementează, în coordonare cu CNED, sistemul de control independent prevăzut la art. 9 și art. 36 din Legea nr. 282/2023 și reglementat prin HG nr. 621/2024;

- efectuează selecția aleatorie, cel puțin a unui procent semnificativ din punct de vedere statistic, din totalul certificatelor de performanță energetică întocmite anual și le supune verificării (pct. 75 și 76 din HG nr. 621/2024);

- realizează verificarea completă sau parțială a certificatelor de performanță energetică a clădirilor, pe baza opțiunilor prevăzute de regulament: (i) verificare de birou, (ii) verificare cu date și recomandări, (iii) verificare completă cu inspecție la fața locului, după caz;

- analizează coerența datelor utilizate în elaborarea certificatelor de performanță energetică a clădirilor cu realitatea din teren, inclusiv prin compararea acestora cu datele tehnice ale clădirii și proiectul tehnic.

b) pentru asigurarea controlului rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și a rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare:

- gestionează în format electronic și documentar procesul de control al rapoartelor de inspecție, în conformitate cu prevederile art. 36 alin. (3) din Legea nr. 282/2023 și cu regulamentele sectoriale aplicabile;

- verifică, din oficiu sau la sesizarea CNED, conformitatea rapoartelor de inspecție întocmite de către inspectorii calificați, în baza identificării neconformităților de către softurile specializate;

- efectuează, după caz, verificări la fața locului pentru a asigura concordanța dintre informațiile prezentate în raportul de inspecție și situația reală a clădirii sau a unității de clădire;

- analizează coerența datelor utilizate în elaborarea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire, ventilare și condiționare cu realitatea din teren, inclusiv prin compararea acestora cu datele tehnice ale clădirii și proiectul tehnic;

- solicită și analizează informații suplimentare și documente justificative de la inspectorii calificați în scopul clarificării conținutului rapoartelor de inspecție.

b) în vederea monitorizării obligațiilor legale:

- verifică respectarea cerințelor minime de performanță energetică la proiectarea clădirilor noi și la renovarea majoră, conform art. 35 lit. a) din Legea nr. 282/2023;

- analizează notificările și documentația transmise de beneficiarii clădirilor viitoare privind fezabilitatea sistemelor alternative, conform art. 18 alin. (4);

- solicită, după caz, documente suplimentare, efectuează analize comparative și verificări ale declarațiilor beneficiarilor privind cerințele de performanță energetică a clădirilor.

c*) pentru constatarea și examinarea contravențiilor în domeniul PEC*

- constată și examinează contravențiile în domeniul performanței energetice a clădirilor, în cazurile prevăzute la art. 37 alin. (2) și (3), în coroborare cu Codul contravențional;

- întocmește procese-verbale de constatare și aplică sancțiuni contravenționale în cazul nerespectării obligațiilor de către: proprietarii clădirilor; evaluatorii energetici; inspectorii sistemelor de încălzire și de ventilare și condiționare;

- emite prescripții obligatorii pentru înlăturarea neconformităților constatate în procesul de certificare sau inspecție;

- înaintează după caz, prescripții și măsuri corective cu termene concrete de remediere a neregulilor depistate în rapoartele de inspecție;

- monitorizează și ține evidența cazurilor de neconformitate, a măsurilor dispuse și a stadiului implementării acestora;

- elaborează rapoarte anuale privind activitatea de control exercitată, pentru informarea conducerii și îmbunătățirea continuă a procesului.

d) în scopul cooperării și coordonării instituționale:

- colaborează cu instituția publică de suport (CNED) în toate etapele implementării sistemului de control independent;

- solicită, la nevoie, asistența specialiștilor CNED pentru verificarea certificatelor și rapoartelor neconforme sau contestate;

- cooperează cu autoritățile publice locale, proiectanți, beneficiari și alți actori din domeniul construcțiilor pentru exercitarea atribuțiilor;

- formulează propuneri de îmbunătățire a cadrului normativ secundar și de actualizare a metodologiilor de control.

Această structură direcțională va permite organizarea eficientă a unui mecanism operațional și coerent de control în domeniul performanței energetice a clădirilor, fără suprapunere cu activitatea clasică de inspecție în teren. Ea va contribui la consolidarea unui cadru de conformitate tehnică și juridică în domeniul performanței energetice, în beneficiul autorităților, al beneficiarilor finali și al mediului.

Având în vedere complexitatea și extinderea noilor responsabilități instituționale ale INST în domeniul performanței energetice a clădirilor, precum și volumul estimativ de lucrări

de analiză tehnică, control documentar și activitate contravențională, cele **7 unități de personal** ale *Direcției controlul performanței energetice a clădirilor* vor fi distribuite astfel:

1 șef Direcție;

1 șef adjunct Direcție;

5 inspectori principali:

1- cu atribuții de analiză, control și constatare a contravențiilor în domeniul performanței energetice proprietarilor clădirilor pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 35 lit. a) din Legea nr. 282/2023;

1- cu atribuții de analiză, control și constatare a contravențiilor în domeniul performanței energetice evaluatorilor energetici pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 36 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 282/2023;

1- cu atribuții de analiză, control și constatare a contravențiilor în domeniul performanței energetice inspectorilor sistemelor de încălzire pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 36 alin. (2) lit. b) și c);

2- cu atribuții de analiză, control și constatare a contravențiilor în domeniul performanței energetice inspectorilor sistemelor de ventilare și condiționare pentru nerespectarea prevederilor stabilite la art. 36 alin. (2) lit. b) și c).

Impactul pe termen scurt se va reflecta în consolidarea capacităților instituționale prin completarea organigramei și recrutarea personalului specializat. Pe termen mediu se prognozează creșterea capacității instituționale, dezvoltarea expertizei în cadrul Inspectoratului și contribuția la atingerea obiectivelor de eficiență energetică și protecție a mediului. Pe termen lung beneficiile se vor manifesta prin sporirea eficienței activităților de control de stat și supraveghere tehnică, precum și alinierea la standardele europene în materie de performanță energetică a clădirilor.

Prin urmare, reorganizarea/crearea subdiviziunilor este o măsură echilibrată, care valorifică infrastructura instituțională existentă, dar asigură și specificitatea cerută de regimul normative, inclusiv propriu al PEC, reprezentând o reformă structurală necesară și cu impact pozitiv asupra sectorului public.

Efectivul va implica suplimentarea corespunzătoare a cheltuielilor, însă aceste costuri sunt justificate prin necesitatea consolidării capacităților administrative și prin beneficiile generate în ceea ce privește respectarea normelor de eficiență energetică și reducerea impactului asupra mediului.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Având în vedere că, reorganizarea se va efectua în limita de unități de personal existent, doar va fi necesar deblocarea a 7 funcții aflate sub moratriu, necesare pentru subdiviziunea creată în domeniul performanței energetice (1 șef direcție, 1 șef-adjunct direcție și 5 inspectori), se va necesita alocarea de resurse financiare suplimentare, reieșind din valoarea de referință de 2500 lei și condițiile actuale de salarizare reglementate de Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în valoare de 158 791,62 lei pentru o lună. Respectiv pentru un an va constitui 1 905 499,44 lei.

Totodată, se propune ca proiectul hotărârii să intre în vigoare la data de 1 decembrie, iar achitarea salariilor va începe la data de 1 ianuarie 2027 din bugetul aprobat pentru anul 2027.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Întru respectarea principalelor etape ale legiferării stabilite la art. 20 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și în scopul asigurării transparenței conform cerințelor art. 9 din Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului actului normativ este plasat și poate fi accesat pe portalul particip.gov.md.

Linkul la anunțul de inițiere: *https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15633*

Proiectul actului normativ este supus avizării și consultării publice conform cerințelor stabilite la art. 32 alin. (1), (2^2) și (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, respectiv se transmite următoarelor autorități:

- Cancelaria de Stat;
- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- Ministerul Energiei;

Ministerul Mediului;

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale;
- Agenția Națională pentru Reglementare Energetică;
- Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru.

Asigurarea transparenței activității de legiferare, la toate etapele de elaborare a proiectului, va fi realizată prin intermediul Sistemului informational e- Legislație, potrivit art. 22 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

7. Concluziile expertizelor

Nu este aplicabil, la etapa de înregistrare a proiectului.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

În vederea implementării prevederilor proiectului, urmează a fi elaborată și aprobată Lista de verificare pentru controlul respectării cerințelor minime de performanță energetică a clădirilor.

Această cerință derivă din art. 5^1 alin. (2) din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat care prevede că, *controlul se desfășoară doar în baza și în limitele listei de verificare aplicabile pentru domeniul, tipul și obiectul de control în cauză*. Lista de verificare poate fi aplicată doar în cazul în care este aprobată, conform rigorilor stabilite de Guvern și prezenta lege, prin actul normativ al ministerului de resort, la propunerea organului de control corespunzător și în urma consultărilor publice. Lista de verificare aprobată este publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a organului de control.

În acest sens, organul de control – INST – va elabora Lista de verificare conform cerințelor expuse în Regulile privind elaborarea, aprobarea și utilizarea listelor de verificare aplicate în cadrul controlului de stat, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 379/2018, care va fi aprobată prin ordinal Ministrului Energiei.

Cu toate că Legea nr. 282/2023 și Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023 stabilesc cadrul general de competență pentru INST în domeniul performanței energetice a clădirilor, în proiectul Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului, au fost completate funcțiile domeniului prenotat.

Pe această dimensiune, menționăm că Executivul a fost învestit, potrivit art. 5 alin. (1) din Legea nr. 282/2023, cu obligația de a aproba un set de acte normative subsecvente

esențiale pentru implementarea coerentă a cadrului normativ din domeniul performanței energetice a clădirilor, inclusiv a noilor responsabilități delegate către INST. Dintre acestea, au fost aprobate Regulamentul cu privire la calificarea și înregistrarea evaluatorilor energetici, a inspectorilor sistemelor de încălzire și a inspectorilor sistemelor de ventilare și condiționare (HG nr. 829/2024) și Regulamentul privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire (HG nr. 621/2024).

Însă, două regulamente – cel privind inspecția sistemelor de încălzire și cel privind inspecția sistemelor de ventilare și condiționare – nu au fost încă aprobate, deși acestea sunt indispensabile pentru operaționalizarea funcției de control, exercitate de INST, și anume verificarea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire și al rapoartelor de inspecție a sistemelor de ventilare și condiționare

În lipsa acestor două regulamente, nu este posibilă stabilirea procedurilor, criteriilor de evaluare și a limitelor competențelor administrative în procesul de control, ceea ce generează ambiguități atât pentru autoritatea de control, cât și pentru profesioniștii din domeniu.

Prin urmare, în vederea consolidării instituționale și a funcționalizării efective a atribuțiilor INST în domeniul performanței energetice, este imperativă aprobarea de urgență a regulamentelor privind inspecția sistemelor de încălzire și a celor de ventilare și condiționare, astfel încât cadrul legal să devină coerent, complet și aplicabil în practică.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului actului normativ va necesita adaptarea cadrului organizațional și instituțional al INST. În acest sens, vor fi întreprinse următoarele măsuri:

- modificarea statului de personal și a schemei de încadrare, în corespundere cu noua structură, alte modificări, și efectivul-limită existent, cu respectarea procedurilor aferente;
- organizarea concursurilor pentru selectarea funcționarilor publici în conformitate cu legislația privind funcția publică și statutul funcționarului public;
- elaborarea și aprobarea regulamentului de funcționare al subdiviziunii nou-create, precum și a fișelor de post pentru noile funcții;
- identificarea și amenajarea spațiilor de lucru, asigurând dotarea tehnică și logistică necesară desfășurării activității;
- asigurarea instruirii inițiale a personalului selectat pentru integrarea eficientă în activitatea subdiviziunii.

Organizarea implementării și instituțiile implicate

INST este responsabil de crearea și funcționarea Direcției pentru controlul performanței energetice a clădirilor. Aceasta va coordona activitățile de verificare a certificatelor și rapoartelor de inspecție, va emite prescripții de conformare și va constata și sancționa contravențiile, în conformitate cu prevederile Legii nr. 282/2023 și HG nr. 621/2024.

CNED va asigura suport tehnic: furnizarea certificatului de performanță energetică în format electronic, softul specializat, gestionarea registrelor electronice ale certificatelor și inspecțiilor, și colaborarea cu INST în sistemul de control independent în condițiile stabilite de prevederile pct. 75 și 76 din Regulamentul privind procedura de certificare a performanței energetice a clădirilor și a unităților de clădire, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 621/2024.

Implementarea prevederilor proiectului va fi realizată de către INST, în strânsă colaborare cu CNED. Pentru asigurarea funcționalității sistemului de control independent al certificatelor de performanță energetică, INST va obține acces oficial la softul specializat dezvoltat de CNED, care este parte a Sistemului informațional național în domeniul eficienței energetice, în vederea consultării și verificării certificatelor înregistrate în baza de date și în Registrul electronic al certificatelor de performanță energetică; extragerii eșantioanelor aleatorii, semnificative din punct de vedere statistic, din totalul certificatelor întocmite anual.

Această colaborare presupune stabilirea clară a interfețelor tehnice, a protocoalelor de transmitere a datelor, a drepturilor de acces și a mecanismelor de securitate pentru protecția datelor cu caracter personal și a informațiilor sensibile.
Deasemenea, CNED va colabora la instruirea personalului INST cu privire la utilizarea softului, interoperabilitatea cu registre electronice, utilizarea în timp real a datelor, generarea de rapoarte și evaluări.
Capacități umane, materiale și financiare necesare
Pentru implementarea eficientă a prevederilor, INST urmează să recruteze 7 persoane dedicate acestei activități: un șef de Direcție, șef-adjunct de Direcție și cinci inspectori principali, cu experiență în domeniul energetic, evaluarea performanței energetice a clădirilor, inspecții tehnice, control documentar și utilizarea softurilor specializate pentru verificări.
Se va asigura dotarea tehnică necesară pentru desfășurarea activității: acces oficial la softul CNED, mobilier de birou, calculatoare, spațiu de lucru și infrastructură IT corespunzătoare (inclusiv conexiune securizată la internet și acces protejat la baza de date).
Instituțiile implicate dispun de capacități tehnice, umane și financiare suficiente pentru implementare. CNED asigură suportul tehnologic și mentenanța sistemului informatic, iar INST asigură competențele de supraveghere și expertiza tehnică necesară pentru evaluarea calității certificatelor.
Măsurarea performanței actului normativ se va realiza prin:
(i) stabilirea în planurile anuale de activitate ale INST a procentului de certificate supuse controlului, cu tendința de creștere graduală a acestui procent de la un an la altul. Planurile anuale de activitate ale INST vor include indicatori specifici, de exemplu: procentul de certificate verificate independent (% din total certificate), numărul de prescripții emise, numărul de contravenții constatate, timpul mediu de răspuns la reclamații sau neconformități, gradul de conformitate după verificări.
(ii) raportarea anuală a rezultatelor verificărilor, a neconformităților identificate și a măsurilor corective applicate, și stabilirea țintelor pentru anii următori (în creștere progresivă).
(iii) analiza periodică a eficienței sistemului de control și ajustarea procedurilor în funcție de concluziile monitorizării.
Implementarea va fi monitorizată prin rapoarte anuale de performanță instituțională, urmărindu-se gradul de realizare a obiectivelor stabilite, eficiența utilizării resurselor alocate și impactul asupra calității serviciilor furnizate.
Etape și termene propuse
În termen de 2 luni de la adoptarea hotărârii: modificarea statului de personal și avizarea de către Cancelaria de Stat, modificarea schemei de încadrare și coordonarea de către Ministerul Finanțelor.
În termen de 3 luni: angajarea personalului necesar, dotarea cu echipamente și asigurarea accesului la softul CNED.

Secretar de stat **Veaceslav ȘIPITCA**

Digitally signed by Șipitca Veaceslav
Date: 2026.07.17 09:04:06 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ